

HOIDKE END JA OMA LÄHEDASI

NR 8
SEPTEMBER
2021

Lääne-Nigula valla ajaleht

Õppeaasta algus valla koolides

Palmi Lahe
Haridusnõunik

2021/2022. õppeaasta 1. septembril alustab Lääne-Nigula valla koolides oma kooliteed 91 värsket koolilast – **Oru Koolis** 20, **Palivere Põhikoolis** 9, **Risti Põhikoolis** 20 ja **Taebla Koolis** 24, **Kullamaa keskkoolis** 5, **Martna Põhikoolis** 6, Noarootsi koolis 6, **Nõva koolis** 1 esimese klassi õpilast.

Kokku on õppeaasta alguses valla koolide nimekirjades 911 last (Kullamaa Keskkool 111, Martna Põhikool 50, Noarootsi kool 180, Nõva kool 7, Oru kool 162, Palivere põhikool 185, Ristil põhikool 85 ja Taebla kool 131. Lisaks uutele õpilastele alustas vallas ja valla koolides tööd ka mitu uut töötajat.

Taebla kooli uued õpetajad: Maarja Tuul – klassiõpetaja (1 a klassi klassijuhataja), Mikk Päeske – kehalise kasvatus õpetaja ja treener, Tiina Prank – eesti keel (endine Taebla Kooli õpetaja)

Kullamaa keskkooli uuteks töötajateks on: Tiia Toomsalu – eesti keel ja kirjandus, Jaan Riisalu – poiste kehaline kasvatus, Annika Altmäe – matemaatika (LÕK õpilasele), Agni Laats – tootefotograafia ja turundus sotsiaalmeedias (gümnaasiumi valikaine)

Palivere Põhikoolis alustavad uute õpetajatena tööd ettevõtluse õpetaja Kaja Rüütel ja liikumisõpetuse õpetaja Riina Kopti.

Risti Põhikooli uuteks töötajateks on Kreidy

Naudre – kehalise kasvatus õpetaja ja Lisanna Lipu – huvijuht

Palivere lasteaia Piibeleht alustas tööd kaks uut õpetaja abi. Lepatriinude rühmas Merilyn Tüür ja Sipelgate rühmas Tamila Loss.

Nõva koolis alustas tööd uus direktor Kädly Künnap ja Kristiina Veevo – klassiõpetaja, Margarita Erit – kunst- ja tööõpetus ning vene keel, Inna Baranova – kehaline kasvatus Lea Erit – lasteaia õpetaja assistent

Alates 6. septembrist on avatud noortekeskus Linnamäel, kus alustab tööd Piret Loorits noorsootöötajana.

Lääne-Nigula Valla haridusosakonnas alustasid tööd: haridusnõunik Palmi Lahe, haridusspetsialist Piia Palge-Lepik ja haridustehnoloog Minni Paap.

**Ilusat ja edukat algavat
kooliaastat kõigile!**

Maal elamise päev

25. september kell 11-16
Rõudes, Liivil, Kullamaal ja
Linnamäel

Kolmandat aastat toimub üle eestiline külastussündmus, Maal elamise päev!

Lääne-Nigula valla mitmekesine loodus pakub elamusi Osmussaarelt, Noarootsi ja Nõva liivarandadest, Palivere männimetsadest, romantilisest Marimetsa rabast ja Kasari jõeluhast. Meil on kaunid sood ja liivarannad, rikkalik loodus- ja kultuuripärand ning külades palju avastamist väärt paiku. Aga meil on ka head võimalused eemalduda kärelinnast, viia lapsed kodulähedasse lasteaeda ja kooli ning vabaks ajaks leida erinevaid huvitegevuse võimalusi. Kõige olulisem on aga see, et meil elavad oma kodukohta armastavad toredad ja tegusad inimesed!

Maal elamise päeval saab kogeda kuidas

elatakse maal päriselt kui soe suvi on seljataha jäänud ja pikk talv ees ootamas.

Kuidas elavad meie külad ja inimesed saame sel aastal vaatama minna Rõudesse, Liivile, Kullamaale ja Linnamäele!

Rõude külamajas ootavad teid Rõude muuseum, Martna noortekeskus, Martna kool ja lasteaed – igaühel varuks põnevad tegevused. **Liivil ja Kullamaal** on maal elamise päeval mitmeid toredaid ettevõtmisi. Liivi kogukonnas saab teadmisi kuidas vanu aknaid korda teha, kuidas kittida ja klaasida. Linastub film „Hingele“, mille keskses rollis on kohalik väike külatüdruk! **Liivi kohvikus** saab maitsta juuretiseiga küpsetisi ja aganaleiba!

Kullamaal toimuvad ekskursioonid seenefarmi ja pruulikotta, avatud on vaibatuba ja käsitöömaja!

Linnamäel toimub külaga tutvumiseks seiklusorienteerumine, võimalik on õppida tarkusi oma koera taltsutamiseks ja samal päeval avatakse Linnamäe kultuurisaal. Pihlaka talust saab soetada talvevarudeks erinevaid aiasaadusi.

Maal elamise päevatäpsem programm valla kodulehel www.laenenigula.ee. Tutvu ka sellega, mis mujal toimub – www.maalelamispäev.ee

Augusti volikogus tehti osavaldadele tee lahti

Neeme Suur

Vallavolikogu esimees

Augusti volikogu istung toimus Martnas, koolimaja ruumides. Päevakorras ei olnud küll palju punkte, kuid see-eest päris mitu keerukat.

Esimese punktina vaadati läbi valla arengukavale esitatud muudatusettepanekud. Arengukava läbivaatamine on iga-sügisene tegevus. Päevakorrapunkti kandis ette valla uus arendusnõunik Maila Pardla. Kõigepealt andis arendusnõunik ülevaate arengukava elluviimisest. Arengukavas on 303 tegevussuunda. Nendest: vähemalt 55% (167) on jätkutegevused; 14 tegevust on täidetud, osaliselt on täidetud 8; 19 tegevuse osas pole aruandlusperioodil tegevusi tehtud ja 15 tegevust pole valla enda tegevused (kokku 11%). Muudatusettepanekuid laekus osavalla- ja kogukonnakodudest, küla-seltsidelt ja üksikisikutelt, kokku 72 muudatusettepanekut. Nendest arvestati 25 (35%). Ettepanekud, mida ei arvestatud olid näiteks sellised, mille sarnased olid juba tegevuskavas kajastatud, või ei olnud muudatusettepanekut põhjendatud või siis kus esitatud ettepanek vajaks enne täiendavaid eeltöid. Volikogu kuulas ära ka komisjonide seisukohad ja luges esimese lugemise lõpetatuks. Anti ka uus aeg muudatusettepanekute esitamiseks – kuni 6. septembrini. Teise päevakorrapunktina menetle-

ti Oru piirkonna taotlust osavalla moodustamiseks. Kõigepealt tegi ettekande vallavanem Janno Randmaa, kes rääkis, et vallavalitsus on tellinud analüüsi vastavalt volikogu aprillikuu protokollilisele otsusele. Koos Oru osavalla loomise otstarbekusega analüüsiti kogu vallavalitsuse struktuuri jätkusuutlikkust. Samuti selgitas vallavanem vallavalitsuse negatiivset seisukohta Oru osavalla osas. Vallavanem selgitas, et see seisukoht ei olnud osavaldal välistav, vaid viide sellele, et Oru osavalla loomisel tuleb muuta kogu valla ametiasutuse struktuuri. „Eesmärgiks on tugev omavalitsus, kus on tagatud kõik riigi poolt pandud kohustused ja vajadused“, ütles vallavanem. Teiseks kuulati ära OÜ Geomeedia esindaja Rivo Noorkõivu ettekanne - analüüs osavaldade ja vallavalitsuse toimimisest ning alternatiivsed võimalused. Noorkõiv tõdes, et Oru piirkonna taotluse põhjustas eelkõige vajadus piirkondade võrdse kohtlemise järele. Analüüsis oli välja toodud neli alternatiivi: "Orule EI", ainult "Orule JA", "Kaheksa osavaldal" ja "Üleminek teenuspiirkondadele". Välja oli arvatud ka erinevate alternatiivide hinnasilt. Kuivõrd mõnede ametnike juurde palkamist ja teisele mõningast palgatõusu pidas analüüs vajalikuks nagunii, siis ilma lisakuluta ei olnud ükski variant. Kõige odavamaks, ca 160 000 eurot aastas kujunes esimene variant "Orule EI". Kõige kallimaks,

ca 370 000 aastas läheks analüüsi järgi maksuma kolmas variant "Kaheksa osavaldal". Peale Noorkõivu ettekanne andsid oma seisukoha komisjonid. Teema oli arutlusel kolmes volikogu komisjonis – arendus-eelarvekomisjonis, majandus-planeerimiskomisjonis ning külaelukomisjonis. Kõik komisjonid toetasid kolmandat varianti – ehk siis kaheksa osavalla moodustamist. Seda tingimusel ja teadmisel, et koos uute osavaldade tekkimisega tuleb läbi vaadata kogu valla struktuur ja meeskond.

Peale küsimusi ja vastuseid ja sõnavõtte pandi hääletusele vallavalitsuse poolt ette valmistatud seisukoht. Selle kohaselt Oru osavalla moodustamisele öeldakse jah. Ka teisel piirkondadel on võimalik osavalla moodustamist taotleda. Lõpuks aga peab ka valla keskkontor jääma tugevaks ja vallal peab säilima investeerimisvõime. Selline seisukoht leidis ka volikogu üksmeelse heakskiidu. Osavaldade moodustamisele Orul, Taebblas, Paliveres ja Ristil oli tee lahti tehtud. Lõplik otsus selles osas tehakse septembri volikogus.

Kolmanda päevakorrapunktina menetles volikogu välireklaami paigaldamise eeskirja. Tegemist oli teise lugemisega. Võrreldes eelmise korraga oli eelnõu oluliselt lihtsam ja lühem. Välireklaami maksu vallas ei tule. Kui eeskiri lühidalt kokku võt-

ta, siis tuleb nii välireklaami kui ka reklaamikandja (posti, tulba, järelhaagise vms) paigaldamiseks vallast luba küsida. Volikogu võttis määruse ühehäälselt vastu.

Neljandaks menetles volikogu Ramsi tee avalikku kasutusse andmist. Ettekande tegi Noarootsi osavallavanem Aivo Hirno. Teatavasti on varem volikogu otsusega määratud Ramsi tee sundvaldus, mis on läbinud kolm kohtuastet ja vastavalt seadusele peaks nüüd tee määrama avalikuks kasutamiseks. Eelnõu koosneski avaliku kasutuse otsusest ning piirangutest sellele avalikule kasutusele. Näiteks ei tohi teel liikuda kiiremini kui 20 km tunnis, ajavahemikus 23.00 – 06.00; raskema autoga kui 10 tonni, peatuda Ramsholmi kinnistu lõigus jms. Samuti määras eelnõu tee korrashoiu nõuded kohalikule omavalitsusele ning viidet võimalusele tingimusi karmistada. Sõnavõtuga esines ka Ramsholmi kinnistu omanik Priit Kotkas. Ta andis teada, et ei kavatse nõustuda sõidukite liikumisega Ramsi teel, sest tee läbib tema kinnistut, kus on tema kodu. Vajadusel lubaks ta sõidukiga ligipääsu erandina või kohalikule omanikuga kokkuleppel. Toimus arutelu, mille käigus volikogu liikmed kas toetasid eelnõud ja avaliku ligipääsu tagamist merele ja valla kinnistule rannas, või siis kaitsevad eraomaniku õigust privaatsusele. Esitati ettepanekuid läbirääkimiste

jätkamiseks ja ettepanekuid otsuse langetamiseks, kuna protsess on kestnud juba viis aastat. Lõpuks toimus hääletus. Kümme volikogu liiget toetas eelnõud, viis jäi erapooletuks ja kaks olid eelnõu vastu. Sellega oli Ramsi tee määratud avalikku kasutusse.

Viienda päevakorrapunktina määrati uueks vallavalitsuse liikmeks Varje Paaliste. Endine Oru piirkonna esindaja vallavalitsuses Ahto Jõgi oli teatanud tagasiastumisest.

Kuuendaks esitas vallavanem vallavalitsuse info. Näiteks andis ta teada, et vallal on uus haridusnõunik – Palmi Lahe. Ja et Kullamaa koolis, Noarootsi koolis ja Nõva koolis alustasid tööd uued direktorid. Ja et finantsjuhti otsime jätkuvalt, kandidaate hetkel 3. Ja et Rõudes tehti teeremonti, Ristil käib bussijaama ehitus ja et avalikustamisel on Palivere spordiväljaku hange ja et Nõva sadama ehituse hankes edukaks tunnistamise otsus tehtud. Hanke või-tis OÜ BauEst maksumusega 503 757 eurot. Vallavanema infot oli veel palju. Volikogu võttis info teatavaks. Volikogu esimees selgitas veel, et volikogul on ees kaks korralist istungit – septembris ja ka oktoobris. Peale seda toimuvad valimised ja tegevust alustab uus volikogu koosseis.

Volikogu istungite protokollid on kättesaadavad valla koduleheküljel.

PROJEKTITOETUSE JA SPORDIÜRITUSE KORRALDAMISE TOETUSTE TAOTLEMINE

Kodanikuühendustel on võimalik kogukonnateenuse toetuseks taotleda toetust alljärgnevateks tegevusteks:

- Kogukonna kasutuses olevate ruumide üleväljapidamiseks ja kogukonnale tegevuste korraldamiseks
- Koguduste poolt kogukonnale osutatavateks teenusteks (nt kalmistute hooldus, sotsiaalteenused jms)
- Vabatahtliku pääste- ja merepääste tegelemiseks
- Muudel kokkulepitud juhtudel teenuste osutamiseks

Kogukonnateenuse toetuse saamiseks sõlmivad vald ja mittetulundusühing lepingu, milles lepitakse kokku ühingu poolt kogukonna liikmete heaolu ja kogukonna arengule suunatud tegevused või on lepingu alusel ühingu varasemalt antud korraldada avalik teenus.

Toetamise eesmärgiks on säilitada ja arendada piirkondlikke traditsioone, motiveerida omaalgatust, koostööd, külade ühistegevust, aktiveerida kogukondi ja mittetulunduslikke ühendusi ühiskondlikus elus kaasa lööma. Projektitoetuse eraldamisel arvestatakse piirkondade tasakaalustatud arengut, erinevate ühiskonnagruppide kaasatust, traditsioone, tähtsust vallale, piirkonnale, asulale, ürituse turunduslikku väärtust, eeldatavat osavõtjate ja kaasatute hulka. Kavandatud tegevused ja kulud peavad olema põhjendatud ja asjakohased.

Taotlejal peab olema oma-/ja või kaasfinantseering vähemalt 20% ulatuses projekti kogukuludest. Eelistatakse taotlusi, mis on saanud kaasfinantseeringu erinevatest projektmeetmetest või projekti partneritelt. Projekti omafinantseering võib olla nii rahaline kui mitterahaline.

Spordiklubide tegevustoetus

2022 aastaks saavad need spordiklubid, kelle tegevuskohaks spordiregistris on Lääne-Nigula vald taotleda tegevustoetust.

Toetuse suurus arvestatakse spordiklubis tegutsevate treeningrühmade arvu, juhendajate, treenerite kvalifikatsiooni ja treeningrühmade vanuselise koosseisu järgi.

Laste ja noorte treeninggrupid ning kutse kvalifikatsiooniga treeneriga treeninggrupid saavad suurema toetuse. Tegevustoetus on mõeldud treeningtegevuse korraldamiseks, spordiinventari soetamiseks, projektide omafinantseeringuks ja muudeks sporditegevuse läbiviimiseks vajalikeks kulutusteks.

Toetuse taotlemiseks on vajalik Lääne-Nigula vallavalitsusele esitada vormikohane taotlus koos treeninggrupis osalejate nimekirjaga.

2022. aasta kogukonnateenuse toetust ja spordiklubide tegevustoetust saab taotleda kuni 01. oktoobrini 2021!

Vormikohane taotlus, mis on leitav valla kodulehel, www.laenenigula.ee esitada digitaalselt allkirjastatuna Lääne-Nigula vallavalitsusele e-posti aadressile vv@laenenigula.ee Teavet toetuste taotlemise kohta jagab Varje Paaliste, kultuuri- ja spordinõunik, tel 56469191; varje.paaliste@laenenigula.ee

Teadanne Läänemaa vaegkuuljail

Teisipäeval **12. oktoobril** 2021 toimub Haapsalu Sotsiaalmajas (aadressil Kastani tn 7, Haapsalu linn) Tallinna Kuulmisrehabilitatsiooni Keskuse vastuvõtt kuulmisabi vajajatele.

Palume kindlasti registreerida telefonil 52 40 325.

Läänemaa Vaegkuuljate Ühingu juhatus

DETAILPLANEERINGUTE TEATED

Lääne-Nigula Vallavalitsuse 10.08.2021 korraldusega nr 2-3/21-327 algatati **Greenback** katastriüksuse detailplaneeringu koostamine Telise külas / Tällnäs (hoonestatud katastriüksus 52001:004:0035, pindala 12436 m², kinnistusregistri osa nr 109132, sihtotstarve elamumaa). Detailplaneeringu ülesandeks on Greenback katastriüksusele kahe hoonestusala määramine; katastriüksusele ühe elamu ja kuni kolme abihoone ehitusõiguse ning hoonestustingimuste määramine; kommunikatsioonilahenduste ja juurdepääsutee planeerimine ning servituutide ja keskkonnatingimuste määramine. Detailplaneering koostatakse vastavuses Noarootsi valla üldplaneeringuga; keskkonnamõju strateegilise hindamise kohustus puudub. Planeeringu menetlusinfo on leitav <https://www.laenenigula.ee/> menetluses.

Lääne-Nigula Vallavalitsuse 10.08.2021 korraldusega nr 2-3/21-328 kehtestati **Smithsbacken** katastriüksuse detailplaneering asukohaga Spithami külas / Spithamnis. Planeeringu ala hõlmab Smithsbacken katastriüksust (katastritunnus 52001:001:1850, pindala 2253 m², maatulundusmaa). Detailplaneering näeb ette katastriüksusele elamumaa sihtotstarbe määramise ning krundile kahe hoone ehitusõiguse ja hoonestustingimused, määratud on juurdepääsutee asukoht, kommunikatsioonilahendused ja servituutide vajadus.

Lääne-Nigula Vallavalitsuse 10.08.2021 korraldusega nr 2-3/21-329 kehtestati katastriüksuse **52001:001:1862** detailplaneering asukohaga Spithami külas / Spithamnis. Planeeringu ala hõlmab katastriüksust tunnusega 52001:001:1862 (pindala 2263 m², maa-tulundus-maa). Detailplaneering näeb ette katastriüksusele elamumaa sihtotstarbe määramise ning krundile kahe hoone ehitusõiguse ja hoonestustingimused, määratud on juurdepääsutee asukoht, kommunikatsioonilahendused ja servituutide vajadus.

Lääne-Nigula Vallavalitsuse 26.08.2021 korraldusega nr 2-3/21-344 kehtestati **Hara sadama** detailplaneering asukohaga Hara külas / Hargas. Planeeringuala hõlmab Lääne-Nigula valla munitsipaalomandis olevat kinnisasja nr 2290632, mis koosneb järgmistest tootmismaa sihtotstarbega katastriüksustest: Hara sadam (52001:003:0083, pindala 5097 m²), Muuli (52001:003:0084, pindala 4545 m²), Kaiotsa (44101:001:0574, pindala 28 m²) ja Muuliotsa (544101:001:0575, pindala 646 m²). Detailplaneering näeb ette Hara sadama maaüksusele kuni kolme hoone ehitusõiguse ehitisealuse pinnaga kokku 150 m² ja Muuli maaüksusele ühe hoone ehitusõiguse ehitisealuse pinnaga kuni 20 m² ning hoonete hoonestustingimused, Muuli katastriüksuse heakorrastamise ja sinna suplus- ja puhkekoha rajamise. Planeeritud on juurdepääsud Muuli katastriüksusele ja kallasrajale ning servituutide vajadused.

Detailplaneeringud vastavad Noarootsi valla üldplaneeringule; keskkonnamõju strateegilise hindamise kohustus puudub. Planeeringute info on leitav <https://www.laenenigula.ee/noarootsi2>

Lääne-Nigula Vallavalitsus otsib osalise ja täiskoormusega TUGIISIKUID puuetega lastele

Taebbla, Palivere ja Martna piirkonnas.

Tugiisik on puudega lapse saatjaks ja suunajaks haridusasutuses.

Täpsema info saamiseks pöörduda lastekaitse spetsialisti poole.

Lisett Randlepp 5292463

Lääne-Nigula Vallavalitsus otsib osalise koormusega PERETÖÖTAJAT

Peretöötaja abistab ning nõustab

lapsevanemaid, kes vajavad laste kasvatamisel tuge. Peretöötaja omab erialast haridust või on valmis end vastavas valdkonnas täiendama.

Täpsema info saamiseks palun pöörduda sotsiaalhoolekande osakonna juhataja Tuuli Variku poole e-posti teel tuuli.varik@laenenigula.ee või telefonil 59194936.

Lääne-Nigula Vallavalitsus otsib osalise koormusega (nädalavahetustel) ISIKLIKKU ABISTAJAT

Palivere piirkonda

Isiklik abistaja aitab isikut tema igapäevaelu tegevustes, nagu liikumisel, söömisel, toidu valmistamisel, riietumisel, hügieenitoimingutes, majapidamistöodes ja muudes toimingutes, milles isik vajab juhendamist või kõrvalabi. Täpsema info saamiseks palun pöörduda sotsiaaltöö spetsialist Maarika Maripuu poole telefonil 5268113

Lääne-Nigula valla volikogu valimised 2021

Valla valimiskomisjoni liikmed ja kontaktandmed:

Telefon: 472 0303

Komisjoni esimees: Kersti Lipu

Komisjoni liikmed: Airi Läänemets (aseesimees), Tuuli Varik, Varje Paaliste, Maila Pardla.

Asendusliikmed: Aili Ansel, Evi Peterson.

Valimiskomisjoni asukoht on Lääne-Nigula vallamaja.

Valimisjaoskondade numeratsioon ja hääletamisruumide asukohad

Valimisjaoskond nr 1 Kullamaa –

hääletusruum asub teisel ja esimesel päeval enne valimispäeva (15.10 ja 16.10) ja valimispäeval (17.10) Kullamaa kultuurimajas (Vallamaja, Kullamaa küla, Lääne-Nigula vald, Lääne maakond).

Valimisjaoskond nr 2 Taebla –

kõigil eelhääletamise päevadel (11-16.10) ja valimispäeval (17.10) Lääne-Nigula vallamajas (Haapsalu mnt 6, Taebla alevik, Lääne-Nigula vald, Lääne maakond).

Valimisjaoskond nr 3 Palivere –

hääletusruum asub teisel ja esimesel päeval enne valimispäeva (15.10 ja 16.10) ja valimispäeval Palivere raamatukogus (Raba tn 2, Palivere alevik, Lääne-Nigula vald, Lääne maakond).

Valimisjaoskond nr 4 Risti –

hääletusruum asub teisel ja esimesel päeval enne valimispäeva (15.10 ja 16.10) ja valimispäeval (17.10) Risti teeninduskeskuses (Tallinna mnt 4, Risti alevik, Lääne-Nigula vald, Lääne maakond).

Valimisjaoskond nr 5 Linnamäe –

hääletusruum asub teisel ja esimesel päeval enne valimispäeva (15.10 ja 16.10) ja valimispäeval (17.10) Oru kultuurisaalis (Hansuküla tee 2, Linnamäe küla, Lääne-Nigula vald, Lääne maakond).

Valimisjaoskond nr 6 Martna –

hääletusruum asub teisel ja esimesel päeval enne valimispäeva (15.10 ja 16.10) ja valimispäeval (17.10) Martna osavallamajas (Vallamaja, Martna küla, Lääne-Nigula vald, Lääne maakond).

Valimisjaoskond nr 7 Pürksi –

hääletusruum asub teisel ja esimesel päeval enne valimispäeva (15.10 ja 16.10) ja valimispäeval (17.10) Noarootsi osavallamajas (Pürksi keskus 9, Pürksi küla / Birkas, Lääne-Nigula vald, Lääne maakond).

Valimisjaoskond nr 8 Nõva –

hääletusruum asub teisel ja esimesel päeval enne valimispäeva (15.10 ja 16.10) ja valimispäeval (17.10) Nõva koolis (Kooli, Nõva küla, Lääne-Nigula vald, Lääne maakond).

E 11.10	T 12.10	K 13.10	N 14.10	R 15.10	L 16.10	P 17.10.2021
EELHÄÄLETAMINE						VALIMISPÄEV
Keskuste jaoskondades hääletamine 12.00 - 20.00				Kõikides jaoskondades hääletamine 12.00 - 20.00		Kõikides jaoskondades hääletamine 9.00 - 20.00
Elektrooniline hääletamine E 9.00 L 20.00						
Asukohas hääletamine 9.00 - 20.00				Kodus hääletamine 9.00 - 20.00		

Valimiste periood koondub ühte nädalasse:

- Esmaspäevast laupäevani saab hääletada nii pabersedeliga jaoskonnas kui ka elektrooniliselt.
- Pühapäeval valimispäeval toimub ainult pabersedeliga hääletamine. Uuendusena saab valija pühapäeval jaoskonnas pabersedeliga hääletades oma e-hääle veel ära muuta.
- Esmaspäevast kuni neljapäevani on avatud valimisjaoskond nr 2 (Taebla), kus saab hääletada väljaspool oma elukohajärgset valimisringkonda (väljastpoolt Lääne-Nigula valda).
- Reedel, laupäeval ja pühapäeval saab hääletada ainult oma elukohajärgses valimisringkonnas (ainult Lääne-Nigula valla elanikud).
- Kodus hääletamine toimub valimisnädala reedest pühapäevani. Taotlust selleks saab esitada telefoni teel reedel ja laupäeval kell 12-20 ning pühapäeval kell 9-14.

PAINDLIK JAOSKONNAVALIK

Kohalikel valimistel saab valija nüüdsest oma valimisringkonna piires hääletamas käia endale sobivaimas jaoskonnas. Selle võimaluse tagab **elektrooniline valijate nimekiri**, mis asendab seni jaoskondades kasutusel olnud pabernimekirjad.

Ringkonna hääletusruumide asukohad on kirjas **valimiste teabelehel**, veebilehel **valimised.ee** ja teavet saab ka **valimiste infotelefonilt tel 631 6633**.

- Valimiste teabelehel on kirjas **üldine info valimisõigusest** ja märgitud kõigi **hääletamisruumide asukohad** vallas või linnas.
- Valimiste teabeleht asendab sellest aastast valijakaardi. Kumbki neist **pole seotud valimisõigusega**.

VALIMISÕIGUS

Kohalike omavalitsuste valimistel on hääletamisõigus **vähemalt 16-aastaselt** valijal, kelle **elukoha aadress** on **rahvastikuregistrisse** kantud.

Lisaks Eesti kodanikele saavad kohalikel valimistel hääletada

- Eestis elavad muu Euroopa Liidu liikmesriigi kodanikud,
- Eestis püsivalt elavad välisriigi kodanikud,
- Eestis püsivalt elavad kodakondsuseta isikud.

POLIITILINE AGITATSIOON

- Sellest aastast on **poliitiline välireklaam lubatud kogu valimisperioodi ajal**.
- **Poliitilist selgitustööd** tohib teha ka **valimispäeval**.
- Vaid **hääletamisruumis** sees peab olema tagatud **valimisrahu**.

E-HÄÄLETAMINE

- E-hääletada saab **arvutis**, sisestades ID-kaardi **ID-kaardi lugejasse** või **arvuti** ja **mobiil-ID** abil.
- Turvaliseks ja sujuvaks e-hääletamiseks **kontrolli** eelnevalt oma ID-kaardi tarkvara, arvuti operatsioonisüsteemi ja viirusetõrjetarkvara **uuendusi**.
- NB! 30 minuti jooksul pärast hääletamist on võimalus oma **e-hääle kohalejõudmist kontrollida nutiseadme** (nutitelefon, tahvelarvuti) abil.

KOROONAVIIRUS

Kardetavasti tuleb sügiselgi arvestada viiruse levikust tingitud piirangutega.

Seepärast:

- kanna hääletusruumis **maski**,
- **hoia** teistega **vahet**,
- **desinfitseeri** käsi,
- võimalusel **luba eakad** järjekorras **ette**,
- võimalusel käi jaoskonnas **enne valimispäeva**.

Aiajäätmete koht ei ole metsa all

Lehtede langemise ajaga kaasnevad suured koristustööd koduaias. Tekkinud aiajäätmel on mõistlik kompostida kohapeal või selleks ettenähtud kohas üle anda. Metsa alla või võsa vahele aias tekkinud jäätmeid viia ei tohi, sest lisaks prügistamisele võib sel viisil loodusesse sattuda looduse tasakaalu ohustavaid võõrliike.

Aias tekkinud puulehed ja muud taimed sobivad kõige paremini kohapeal kompostimiseks, sest nii jõuavad toitained kõige lihtsamini jälle mulda tagasi, ressursid jäätmete transportimiseks jäävad aga kulutamata. Kui toidu- ja köögijäätmeid on mõistlik kompostida ainult kinnises kompostris, kahjurit, loomade ja lindude eest kaitstult, siis aia- ja haljastujäätmeid võib kompostida ka lahtises aunas. Väiksemas koguses aiajäätmel saab panna biolagunevate jäätmete konteinerisse. Niisked puulehed ei sobi põletamiseks, sest ei põle täielikult ning tekitavad rohkelt suitsu. Mit-tetäieliku põlemise tõttu lendub sellisest lõkkest mürgiseid ühendeid, mis on tervisele kahjulikud. Kui lõkke tegemine on lubatud, võib selles põletada ainult kuivi oksid.

Kui aias kompostimiseks ruumi napib, saab kompostiks sobiva kraami üle anda jäätme-käitlejale. Aiajätmete ringlusse saatmiseks on mitmeid võimalusi, kindlasti tasub üle vaadata,

millised on kohaliku omavalitsuse juhised ja võimalused. Paljud kohalikud omavalitsused on korraldanud sügisese puulehtede äraveo kas otse aiapidaja kinnistult või mõnest kokku lepitud kogumiskohalt. Kui teie kodukohas on selline võimalus olemas, tasub seda julgelt kasutada. Peenardelt koristatud lillepealsete ja kokku riisutud lehehunnikutega reisivad tõenäoliselt kaasa ka seemned ning teomunad. Aiajätmete hulgas on paraku palju invasiivseid võõrliike, kes meil loodusesse sattudes võivad kergesti vohama hakata ning ohustada sellega looduslikku tasakaalu ja liigirikkust. See on kauni kodumaa looduse prügistamise kõrval teine oluline põhjus, miks ei tohi aiajätmeid võssa või metsa alla viia. Metsaalustest aiaprügi hunnikutest ongi juba laiali kandunud võõrliike, näiteks kanada kuldvitsa, verevat lemmmaltsa, pargitraid ja ka hispaania teetigusid. **Ära vii aiajätmeid loodusesse! Komposti need oma aias või käitu vastavalt kohaliku omavalitsuse juhistele ja võimalustele.**

Kui vajad võõrliigi tõrjeks nõu või soovid invasiivse võõrliigi kasvukohast teatada, kirjuta info@keskkonnaamet.ee. Võõrnälgjatest teavita teokaart.keskkonnaamet.ee kaudu. Kui märkad looduse prügistajat või ebaseaduslikku jäätme hunnikut, teata sellest riigiinfo telefonile **124**.

Kaitseliidu patrullvõistlus Sügistorm tuleb taas

Kaitseliidu Lääne maleva Lihula üksikkompanii korraldab ajavahemikul 25-26. september patrullvõistluse Sügistorm 2021, et selgitada välja parim võistkond patrull- ja lahingülesannete täitmisel. Võistlus leiab aset Lääne-Nigula ja Lääneranna valdade territooriumil. Rajale lubatakse kuni 15 neljaliikmelist võistkonda. Võistkondadel tulebtrass läbida jalgsi ilma kõrvalist abi kasutamata ning täita erinevaid ülesandeid vastavalt patrulli käsule või marsruudilt saadud juhistele. Käsk, mis patrullile antakse, sisaldab tegevusi, mis on iseloomulikud nii luure-, toetus- kui ka lahingpatrulli ülesannetele. Pealtvaatajad on oodatud võistlejatele kaasa elama pühapäeval, 26. septembri pärastlõunal0 Lihula mõisamäele, mil algab võistluse viimane ja kõige vaatamängulisem osa - takistusraja läbimine.

Kaitseliit Lääne malev, Kristina Kuk, Lihula üksikkompanii teavituspealik

Elu maal – maaelu

Toomas Tammeorg
Volikogu liige Lõppsõna

Järjekordne valimistsükkel saab läbi ja otsustasin võtta kokku selle, mis olen teieni toonud oma kolumnites.

Haridus on aktuaalne alati ja jääb enamusele inimestest tähtsaks sõltumata, kas peres on kooliskäijaid. Mis sellest ajast on meeles, loomulikult COVID ja koduõpe. See jääb meid saatma ilmselt pikemaks ajaks. Tohtu koormuse said õpetajad ja seda igas mõttes. Kevadel tuli veel neid aidata, kes koduõppes ei viitsinud õppida. Milline oli koduõppe kvaliteet, selgub ilmselt hiljem, kui see põlvkond läheb edasi õppima. Räägime õpetajate palkadest kolmkümmend aastat, aga erilist murrangut pole tulnud ja selle all kannatab kvaliteet, kes on uued õpetajad ja ilusate loosungitega sinna pole mõtet meelitada. Valla siseselet muutus Nõva kool 6-klassiliseks, mis tõi kaasa mõnede pahameele ja selle tagajärjeks oli ministeeriumi järelevalve. Sellist asja ei sooviks isegi oma vaenlasele. Lõpp õige – kõik õige, mitme klassiline saab olla 15 õpilasega kool, seda võib igaüks ise mõelda. Plusspoolele saab kirjutada Taebla uue kooli valmimise ja kaasaegse koolikeskkonna loomine. Lõpetuseks tahaks öelda, jätke rahule põhiharidus ja kindlustage selle kvaliteet, et õpilased saaks ise otsustada oma tuleviku üle, sest neil on korralik haridus.

COVID on teema, mille aktuaalsus ja mõju ei lõpe veel nii ruttu. Mida me sellest õppisime? Kohati tundub, et pole veel midagi õppinud. Vaksineerimise tempo on nigel, karjaimmuunsust me ei saavutanud ja ei paista, et saavutame. Ahastus tuleb peale, kuidas valitsus ei suuda lihtsaid asju toimetada ja õpib ainult oma vigadest, pole siis ime, et inimesed on muutunud vaksineerimise suhtes külmaks. Signaalid ja juhised, mis antakse elanikele on segased ja vastukäivad. Selline valitsus peaks ise lahkuma, pole COVID-i tulemust, pole presidendi kandidaati. Siis maksame juhtidele, vallanduse toetust, sest 3 milli Terviseametis pole kellegi süü, nagu ütleb vanasõna, et süü ei jääda ilma peale rändama, meil aga vastutajaid pole. Kolm milli on ju kommiraha.

Roheline energia, ehk tuulepargi loomine Piirsallu küttis kirgi ja tekitas pahameelt kohalikes, kuid esimese lahingu me võitsime, aga sõda on ilmselt veel ees ja selleks on vaja plaani ja kainet mõistust. Tark tegutsemine on meie eelis. Roheline energia on tore, aga seni puudub teaduslik areng ja kuulutada, et homme oleme rohelised ja ilma elektri ja transpordita, on vastutustundetu. Sellised üleminekud on pikaajalised protsessid ja progressi peatada pole võimalik. Nagu näitas NSVL ajalugu, jõuga selliseid muutusi ei tee. Kahjuks on raha populistide käes ja teadlastel jääb ainult neile noogutada, muidu pole tööd ja leiba. Loodan, et energiaallikana võetakse kasutusele kaasaegne tuumaenergia, sest alternatiivi veel pole. Tuul ja päike on toredad abivahendid.

Teemal riik ja sina pole midagi muutunud, kohati on tunne, et riiki nagu polekski. Kui küsida, kes on meil ministrid, siis peale Kaja Kallase ja Tanel Kiige ei oska inimesed kedagi nimetada. Neid nagu poleks olemas. Nagu lugesime, et Tanelit ei saa puutuda, sest ta on WHO asepresident. Siin tahaks suured küsimärgid panna, millist edu siis COVID võitluses saab loota. Teine argument ametnike puhul on, aga neil on eluaseme laen, jälle suured küsimärgid. Ilmselt ootavad meid ees uued maksud. Kütus ja elekter on juba rekordtasemetel. Eriti pani imestama elektri pea 100% hinna tõus. Kujutame nüüd ette, kui tuleb „ülени roheline“ elekter ja paneme pool palgast elektri alla. Kütus püsis eelmise valitsuse ajal kuude viisi sama, kuid uue valitsuse ajal püstitatakse jälle rekordeid.

Sport tõi Läänemaale jälle kuulsust ja rõõm oli suur, kui meie vehklemise kants toodab võitjaid. Hea meel, et minu kehalise õpetaja Endel Nelise järglased suudavad teha sellist tööd. Spordialade nimekiri ja kandepind peaks veel laienema. Tänu Kuno Tehvale on jalgpalli kandepind Läänemaal tunduvalt laienenud ja avatud uusi staadione. Kui Siim Sander Vene plaan teostub, siis jõuame ka tagasi korvpalli kaardile.

Teemal kriiside haldamine läheb riigil ikka kehvemini, sest päästjaid on puudu ja tulevik tume, sest palka maksta ei taheta. Ei midagi uut siin päikese all, kohati paneme komando ukseid lukku, sest koosseisu napib. Inimeste turvalisuse on riigiisad veeretanud inimeste enda kaela. Kõik tuleb täita vabatahtlikega. Merepääste on juba pea 100% vabatahtlik, siin peavad kodanikud võtma julguse ja nõudma riigi kohest ja reaalselt tegutsemist, õnnetused ei hüüa tulles ja puudutavad meid kõiki. Meil on geograafiliselt vedanud, et suuri õnnetusi (tulekahjud, uputused, kuumus) on meil harva ja ei anna suurõnnetuse mõõtu välja. Kevadel toimus kahe hukkunuga paadiõnnetus ja keegi alustanud uurimist, kuigi seadus seda nõuab.

Oleme jälle jõudnud valimiste eelsesse aega. Tuleks üle vaadata, mis tehtud, mis tegemata. Ütlen kohe välja, et olin haldusreformi suhtes pessimistlik ja kartsin koduvalla Noarootsi ääremaastumist. Kõige hullem tundus, et valikuid polnud, ainult Lääne-Nigula vald. Kartused osutusid liialdatuks. Elu läks edasi ja tänu erinevatele riiklikele rahasüstidele, midagi hullu ei juhtunud ja ühinenud vald arenes edasi. Raske on tagantjärele arvata, milline oleks olnud olukord ilma reformita. Ilmselt oleks minu koduvall Noarootsi olnud konkurentsisis. Ei hakka tootma nimekirja tehtud töödest, aga kõik kogukonnad said suured investeeringud ja osavalla süsteem õigustas ennast. Muidu poleks Oru soovinud luua osavald. Kui see on inimeste soov, siis tuleb seda toetada ilma saja leheküljelise analüüsita.

Teie kolumnist kandideerib valimisliidus Tugevad Kogukonnad ja loodan, et valimisliit tagab valla edasise stabiilse ja korrupsioonivaba arengu. Tänu, kes on minu kirjutisi lugenud. Üritan ka edaspidi teid kursis hoida aktuaalsete teemadega. Kõik valima, ainult siis saavad võitjad öelda, et on rahva esindajad.

Tänu!

Martna spordiväljaku avamine

28. augustil avati Martnas spordiväljak ning maadlusmatt. Üritusel tänati kõiki toetajaid ja tutvuti (uute ja olemasolevate) võimalustega, mida spordiklubi pakub. Treener Tiit Seitoni kokkupanud maadlusdemonstratsiooni esitasid klubi maadluslapsed.

Naiste näidisrühmatrenni juhendas Berit Pankin, väljõusaali masinatel ja seadmetel näitas oskusi Eesti jõutõmbe rekordimees kuni -120kg kehakaaluga 341 kg Argo Erit.

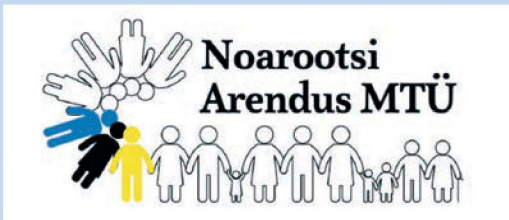
Treeningute toimumisaegade
 info telefonil 5691-7115,
 väljõusaal on kõikidele
 jõukohane ja kasutatav igal
 ajal.

Olete oodatud!

Oliver Tammemägi
Martna Spordiklubi

Noarootsi külade kokkusaamine

I 26. augustil 2021 toimus Noarootsi külade kokkusaamine. Piirkonna 23-st külast oli kohal 9 küla esindajad, kokku 17 külaelanikku. Koosviibimisele oli kutsutud naabrid Oru piirkonnast. Inspiratsiooni tulid jagama Linnamäe Arengusseltsi eestvedajad Elle Ljubomirov ja Eve Tamm-Hinno. Koosviibimise kokkukutsumise peamist eesmärki oli **algatada ja parendada külade ja piirkonna kogukondade üldist koostööd.**

Kogukondlik läbikäimine on see vöti, mis aitab üle kõiki-dest ettevõtlevatest raskustest igal alal ning ajastul. Seades eesmärgiks küladessesse ja üldise kogukondliku koostöö arendamise, paraneb ka kohapealsete esilekerkivate küsimuste kiirem ja operatiivsem lahendamine ning üldine toimetulek.

Küladised Linnamäe Arenguseltsist Eve ja Elle andsid põhjaliku ülevaate oma vabaaühenduse tekkeloost ning tegutsemisest tänasel päeval. Saime teada, mis on olnud need tegevused, mis on Oru piirkonna kogukondliku toimetuleku tagamiseks tehtud ja millised plaanid on tulevikuks.

Linnamäe Arenguselts on Läänemaa mõistes üks paremini esilekerkiv vabaühendus, mille tegutsemise tulemuslikkust saab hinnata ning mille toimimisest on Noarootsi piirkonnal väga palju õppida.

Kogukondliku arengu teemasse sissejuhatuseks said koosviibijad ülevaade Noarootsi elanikkonna, külade ja külavanemate arvust. Noarootsis on 23 küla, 12 külavanemat ja ca. 860 elanikku. Seega on veel hulk külasid kus külavanem pole valitud või on küla nn. uinuvas olekus.

Arenguetaappidest rääkides anti põgus ülevaade kogukondade arengujärje määramisel kasutatavatest mõistetest. Laias laastus jagatakse etappe arengufaasideks: ärkamise faas; oma esmasasandi vajaduste tuvastamise faas; enesemääramise ja liitlaste otsimise faas; koosloome ja kogemuste omandamise faas; kestliku arengu ja analüüsi faas. Järgnevatel kohtumistel saab arenguetaappid teemat põhjalikumalt käsitleda ja arutleda, et millises etapis üks või teine Noarootsi küla hetkel asub ning kuidas edasist arengut toetada.

Praktilises osa said koosviibijad vastata kahele küsimusele: “Mis on Noarootsis hästi?” ja “Mida saab Noarootsis veel paremini teha?”.

Esimese küsimuse juures märgiti kõige enam ära meri ja loodusega seonduvad väärtused. Järgnesid märksõnad nagu "siinsed tegusad inimesed", oluliseks peeti Noarootsi kooli ja Gümnaasiumi olemasolu, heaks märgiks on piirkonna ajalooline taust ja kultuurisündmuste rõhkus ning ka eluks vajalike teenuste head kättesaadavust. Vastuste nimekiri oli tunduvalt pikem ja andis väga hea tunde, et meie inimestel on mille üle uhkust tunda.

Teisele küsimisele vastates kerkis tugevalt esile koostöö ja sellega seotud tegevuste tõhustamise vajadus. Lisaks oli mitmel korral märgitud laste- ja noorte vabajaatgevuste laiendamise ja infrastruktuuri (teed, kergliiklusteed, internet) parendamise vajalikkust. Seega, ühiseid teemasid, mille üle tulevikus arutleda, on samuti.

Küsimusele, **“Mis kasu sellest tõuseb kui kogukond koos-loob?”**, vastuse leidmine jäi koosviibijatele koduseks ülesandeks. Järgmisel kohtumisel arutletakse ka nende vastuste üle põhjalikumalt.

Kuidas edasi?

Toetudes saadud tagasisidele leiti, et Noarootsi külade ja kogukondliku koostöö tarbeks on vaja astuda edasisi samme. Arengule kaasaaitamiseks tuleb olla üksteisele abiks ja toes igas külas eraldi kui ka koos. Seega, **koosviibimise eesmärk sai täidetud**. Algus koosloomiseks on tehtud ja sarnaseid külade koosviibimiste korraldamist jätkates on suurem võimalus saada veelgi paremini koostöimivaks kogukonnaks.

Noarootsi külade kokkusaamine II

24. september kell 18:00
asukoht: Noarootsi Lokaal.
Külastesineja sel korral Alar Schöenberg, kes põgusalt tutvustab Gotlandilt kaasa toodud noarootsi/riiguldi rootsi keele kohta välja antud sõnaraamatut.

Koosloomes on jõud! Kui soovid olla Noarootsi külade ja kogukonna arengus kaasatud, anna endast märku.

Ebekai Härm
Noarootsi Arendus MTÜ
noarootsiarendus@gmail.com, tel. 515 4322

Ootame lugejaid!

Puhkuste aeg on läbi, alanud on kool ja ilmad muutunud jahedamaks. Meie lugejadki on muutunud tubasemaks ja raamatukogudes on taas ootamas hea valik värsket lugemisvara – igähele, nii suurtele kui väikestele, midagi.

Tulenevalt Vabariigi Valitsuse korraldusest kanname sūgisest raamatukogudes maski.

Siinkohal vaid väike valik meie raamatukogudesse
saabunud uudiskirjandusest:

Sutlepa Vabaajakeskus 10

Kuigi vabaajakeskuse ametlik sünnipäev on 15. augustil, pidasime oma 10. sünnipäeva mõned päevad hiljem – 27. augustil. Kogunesid väiksed, noored ja meie armsad seeniorid, et õhtupooliku rõõmsasti koos veeta. Külalised said kuulata laste poolt ettevalmistatud muusikalisi tervitusi. Ka kõige esimene keskuse kollektiiv Kandlelapsed leidis 8 aasta hiljem aega kokku saada, kanded kätte võtta ja hääled laulma panna. Nad esitasid rahvalaulu “Laulan mere maaks”. Ja muidugi selleks, et rääkida kõigest, mis 10 aasta jooksul toimunud on, oleks väga pikk aeg kulunud. Selle asemel jooksis keskuse saali ekraanil terve õhtu jooksul kogu meie 10 aasta tegevuste pildid. Peo lõpetas Härrasmeeste ansambli ja Triini Lutsoja kontsert.

10 aastat on selja taga ja ees on veel palju palju tegevusi, kohtumisi ja ilusaid hetki. Ja kui keegi tunneb huvi kuidas meie vabaajakeskus tegutseb, vaadake Sutlepa Vabaajakeskuse Facebookist fotodläbi-saate väga toredate tagasisaate!

Danguole Tamberg. *Sutlepa Vabaajakeskuse juhataja*

Läänemaa parimad Edu ja Tegu edulugude konkursil

Noarrootsi kool esitas käesoleval aastal haridusprogrammi „Ettevõtlik kool“ edulugude konkursile nelja kooli koostöös läbi viidud projekti „Õpilaseõpilasele“. Läänemaa parima tiitel saadi koostöö kategoorias. Novembris osaletakse vabariiklikul edulugude konkursil.

Noarrootsi kool kutsus projekti osalema veel Palivere Põhikooli, Uuemõisa lasteade algkooli ja Haapsalu Viigi kooli, ühtekokku 60 õpilast.

Õpilased said projekti käigus olla väga erinevates rollides ja arendasid tõhusalt oma esinemis- ja juhtimisoskust. See oligi õpilaste jaoks peamine proovikivi – vastutada otsast õpuni kindla protsessi eest, leida lahendusi ootamatustes olukordades, sõnastada töötuba juhtides juhendid selgelt ja arusaadavalt, panna ennast kuulama, planeerida aega ja viia järjest läbi mitu töötuba erinevatele gruppidele.

Mare Tereping, *Projekti koordinaator*

Fotol: Projektis osalenud Noarrootsi kooli 8. (eelmisel õppeaastal 7.) klass ja klassijuhataja Tiina Järv võidukarikaga.

Projekt “Rannarootslane, kes see on?”

Österby külaselts MTÜ taotles Lääne-Nigula valla mittetulundusühingute toetusmeetmest rahastust projektile “Rannarootslane, kes see on?”. Külaseltsi taotlus rahuldati 500 euro ulatuses ning tänaseks on projekti esimene etapp koostöös Rannarootsimuuseumiga läbitud. Külaseltsi 20 liiget said muuseumi külastuse käigus ülevaate muuseumi tekkeloost, eesti-rootslaste ajalooast ja põnevaid lisafakte just Österby küla kohta. Lastele ja noortele tegi ringkäigu armas muuseumipedagoog Lydia ja täiskasvanutele andis ülevaate muuseumi asutaja ja direktor Ülo Kalm. Rannarootsi muuseum on piirkonna ajaloolise tausta lipulaev. Kogutud ajalooliste materjalide kõrval on Rannarootsimuuseumil käsil ka unistuste projekt. Merehariduse edendamise ja väärikate ajaloomaterjalide eksponeerimise tarbeks on kavandatud vana paadikuuri asemele ehitada Merekeskus. Hoiame põialt, et investeeringu tarbeks rahastusotsus saabub peagi. Praktilises osas toimusid Jorma Fribergi juhendamisel lastele ja täiskasvanutele ägedad meisterdamise töötoad. Pusimist oli nii väikestel kui suuritel. Projekti järgmine etapp toimub Österby külas, mille raames kesken-dutakse küla ajalooliste materjalide kogumisele ja esitlemisele. Österby küla elab ja areneb!

Andero Paalvelt, *Österby külavanem*

Tagasisaade Haapsalu-Noarrootsi merepäevadele

Noarrootsiga tihedalt seotud Aleks Kivinuk, kes juba mitmeid aastaid osalenud erinevatel avaveeujumise võistlustel üle Eesti, käis 2020. aasta hilissuvel välja idee, et miks mitte korralda sarnane üritus ka Haapsalu Tagalahes. Selle mõttega haakusid kiirelt kõik, kellele Aleks seda tutvustas ning juba oktoobris saadi Haapsalus kokku ja hakkas kujunema pilt mitte ainult ujumisevõistlusest, vaid ka merepäevadest laiemalt.

7. augustil saigi teoks Haapsalu-Noarrootsi merepäev koos 1. Haapsalu-Österby avaveeujumisega.

Kui sinnamaani oli suvi meid hellitanud usumatult palavate ilmade ja ülisoojade veetemperatuuridega, siis nagu Murphy seadusele kohane, saabus võistluspäevaks suve tolleks hetkeks kõige viletsam ilm. Trotsides vihma, tuult, laineid ja jahedavõitu veetemperatuuri (erinevatel andmetel erinevates ujumistrassi punktides 17 C - 18,5 C), startis 2,2 km pikkusele distantsile Haapsalu Suur Holmi sadamast Österby sadamasse Noarrootsis kokku 41 uujat.

Kiiremad uujad väga kaua looduspõudude stihiat nautida ei saanud ning esimesena oli finišis Erik Anja (USK) ajaga 28.29 ja kiireima naisena ajaga 34.39 Merle Vantsi (U-Klubi). Jaheda vee tõttu katkestas vaid võistluse noorim, 10-aastane Tartu poiss Rasmus Maddison. Tema motiveeritust vaadates võib arvata, et järgmisel aastal ujub ta juba kindlasti üle ja paari aasta pärast näitab ülejäänutele kandu ka. Võistluse vanimaks osalejaks oli legendaarne ujuja, omavanuste seeniorite 5 km avaveeujumise Euroopa meister, 76-aastane Eha Lilienthal, kellel kulus 2,2 km läbimiseks 48 minutit ja 48 sekundit.

Läks aega veidi üle pooleteise tunni kui ka kõige kauem Tagalahe jahedat vett nautinud uujad kohal olid.

Sõltumata ujumiskiirusest ja vanusest tervitas kõiki finišeerijaid Österby sadamakail aga suur rahvahulk, kes seda ilmaimet vaatama oli tulnud, kuidas hullud tormi ja tuulega kaugelt kohale ujuvad. Neist enamik (34 uujat) läbis distantsi ilma kalipsota ehk just nii nagu klassikaline avaveeujumine käib.

Lisaks üle lahe uujatele oli stardis ka 6 vaprat last, kes Österby sadamas ujusid võidu ~200 m distantsil.

Sooja sai uuesti sisse Kaitseliidu ägedas telk-saunas või Österby sadama-hoone saunas ning keha kinnitatud Van der Fritt toidubussi maitsva supi ja saiaakesega.

Hoolimata jätkuvast vihmajärgist said uujad lõpuks ka autasustatud unikaalsete medalite, ajaloo-teemalise kirjanduse ja Linnamäe Lihatoöstuse põnevate toodetega.

Merepäevade meeleolukas kultuuriprogramm Österby sadamas jätkus hiliste õhtutundideni ja kes lõpuni vastu pidas, sai nautida üheaegset ilutulestikku lahe mõlemalt kaldalt.

Kaaskorraldajana täname kõiki osalejaid ja kaasaaitajaid-toetajaid: Noarrootsi osavald, Lääne-Nigula vald, Haapsalu linnavalitsus, SA Läänemaa, Spordiliit Läänemaa, Linnamäe lihatööstus, Haapsalu Veetakso, Krooning, Tandem Kaubandus, Österby sadam ja sadamakohvik, Kaitseliit, Merevägi ... jne jne.

Oli tore ja meelde jääv ujumispäev ning algus pikaajalisele traditsioonile sai tehtud. Ootame kõiki taas starti järgmisel aastal 2. juulil!

Kristiina Arusoo, *avaveeujuja ja ujumisevõistluse peakorraldaja Meisterujumise U-klubi*

Värske Noarrootsi Kooli direktori mõtted koolielust

Signe Matteus

Noarrootsi Kooli direktor

Suurim kunst õpetamise juures on äratada õpilases rõõmu eneseväljendusest ja tarkusest.
Albert Einstein

Kuidas ja miks sai minust koolijuht? Minult on päris palju küsitud, miks ma otsustasin põneva ja rohkelt väljakutseid pakkuva diplomaadi töö koolijuhi ameti vastu vahetada. Küllap paljudel meist tekib teatud aja möödudes soov midagi oma elus muuta. Nii tundsin ka mina pärast 26 aastat väliteenistuses, et soovin teha töö-alases elus kannapööret ning anda oma panus hoopis teistsuguses eluvaldkonnas. Üks on küll selge, mulle on alati meeldinud töö inimestega, probleemide lahendamised ning uute suundade väljaarendamised. Koolijuhi töö õpilastega, kolleegidega, lapsevanemate ja erinevate huvigruppidega on äärmiselt põnev ja isegi loominguline. Minu jaoks on aga kõige olulisem väärtus koolijuhi töös kasulikuks olemise soov, tunne, et minu tegemistel on suurem mõte ja tähendus. Töö koolis nõuab palju ning on tohutult vastutusrikas, kuid vastu annab see töö veel rohkem, mis saab olla lapse tunnustusest ja heakskiidust parem.

Põneva ajaloolise taustaga Noarrootsi Kooli juhtimine ja selle arendamine annab palju võimalusi uuteks ning vahvateks arenguteks. Küllap iga koolijuht soovib, et tema kool oleks parimatest parim. Mis aga on hea kooli mõõdupuu? Minu jaoks ei ole hea kooli tunnuseks üksnes akadeemilised tulemused. Hea ja õnneliku kooli mõiste on märksa laiem, kesksel kohal on lapse heaolu ja turvatunne, mis omakorda soodustavad häid akadeemilisi tulemusi. Aga lihtsalt öeldes on minu arvates hea kool see, kus kõik tunnevad end hästi, kuhu tahavad tulla nii õpilased kui ka õpetajad ning mille üle tuntakse uhkust. Soovin, et lapsed oleksid teadlikud sellest, et kõikide võimaluste ukSED on nende jaoks valla ning et Noarrootsi Koolist saavad nad vajaliku tööriistakasti, mille abil oma unistusi ja soove ellu viia. Neid aitavad **meie õpetajad, kes on suurepäraseks isiksused ning kelles on palju loovust, sära ning tahtmist, et ka meie õpilastest kasvaksid isiksused.**

Oma töös pean ma oluliseks ka kõikide osapoolte – õpilaste, õpetajate ja lapsevanemate – ning ühtlasi kogukonna kaasamist, sest head ideed ja lahendused tulevad asjalike arutelude ja koostöö kaudu. Kuna meie koolile on omistatud Ettevõtliku Kooli tiitel, sooviksin ma arendada koostööd ka piirkonna ettevõtjatega, et nende kaasabil tutvustada ja õpetada lastele ettevõtlust ja ettevõtlikkust.

Noarrootsi Koolil on ees põnev ja rohkete sündmuste ja väljakutsetega õppeaasta ning minul on suur rõõm olla selles osaline.

Noarrootsi traditsiooniline rebaste ristimine

Noarrootsi Gümnaasiumi üheks traditsiooniks on uute õpilaste tulekut nende „retsimine“, mida mujal tuntakse kui rebaste ristimist. Noarrootsi Gümnaasiumi ristimine erineb aga teiste koolide omast, seda tänu ühikatele. Õpilased on terve nädal kõik kohapeal olemas, mis annab võimaluse teha palju erinevaid ja huvitavaid tegevusi uute õpilastega päeval ja õhtul peale kooli.

Selle aastane ristimine algas uutel gümnaasistidel juba 29. augustil. Ristimine kestis tavapärase kahe nädala asemel see kord ühe nädala, kuid see ei tähenda, et ristimisel palju huvitavaid ja põnevaid tegevusi ei tehtud. Esimene õhtu oli nõ tutvumise õhtu, kus abiturendid ja uued noored gümnaasistid omavahel tutvusid, uued tulijad valisid ka endale vanadest olijatest jumala, kes neile siis igapäevaselt tegevust otsisid, et ikka põnev oleks. Üldiselt tehti nädala jooksul erinevaid tegevusi, mis paneks uued tulijad omavahel suhtlema ning peletaksid koduigatsust. Tehti orienteerumisi, kui ka kergemaid seltskonna mängu, abiturendid nägid palju vaeva, et mängud võimalikult põnevaks teha, et uutel olijatel hea esmamulje jääks. Ristimisest said osa ka õpetajad, ning isegi kooli direktor sai olla hetkeks uute gümnaasistide nahas. Nädal lõppes ilusa tseremooniaga pühendatud uutele tulijatele, kus nad sai traditsioonidele kohaselt diplomid ja rinnamärgi, see aasta oli tegemist 32. lennuga ja leemuritega.

Reimo Kariler, *Noarrootsi Gümnaasiumi 12M õpilane*

Kultuurisõnumeid Kullamaalt

Loit Lepalaan

Kullamaa Kultuurimaja juhata

Meid eriliselt vaimustunud suvi saadab viimaseid päikesekiiri ja sügis koputab uksele. On sobilik aeg mõtisklemiseks ning tuua esile meie Kullamaa kultuuriloo olulised sündmused ja nendega seotud inimesed, kes pakuvad huvi ka käesoleval aastal 2021.

395 aastat tagasi kinkis Kalju mõisaomanik Gerhard von Henningkhusen Kullamaa kirikule puunikerdaja Marten Matthiase valmistatud kantsli. 220 aastat tagasi sündis Haapsalus Kullamaa kiriku orelimeister Carl August Tanton. 170 aastat tagasi avas Otto Ernst Eduard von Maydell Pääri mõisas talulastele koolitua. 165 aastat tagasi sündis Kullamaa Muusika Seltsi asutajaliige, Koluvere valla kooli juhataja, koduorelite valmistaja Heinrich Uritam. 160 aastat tagasi sündis Kullamaal Vaikna vallavanem, Kullamaa Põllumeeste Seltsi ja Muusika Seltsi asutajaliige, Koolma talu peremees Hans Preibach. 160 aastat tagasi sündis Kullamaa avaliku raamatukogu asutaja Kullamaa pastor Wilhelm Kentmann. 155 aastat tagasi sündis Kullamaa Muusika Seltsi,

Kullamaa Hoiu Laenu ja Masinaühistu asutajaliige, Hiie talu peremees Hans Habermann. 150 aastat tagasi avati Päril Agasillal vallakool, mis oli Silla ja Kullamaa kooli eelkäija. 135 aastat tagasi asutas proviisor Oscar Milderbrath Kullamaa apteegi. 130 aastat tagasi sündis Jõgisoo külas kolonelleitnant, kindralstaabi liige Oskar Mamers. 120 aastat tagasi sündis Kullamaal elanud ja töötanud helilooja ja muusikapedagoog Artur Uritam. 110 aastat tagasi toimus Kullamaal esimene laulu-päev. 110 aastat tagasi sündis Berliinis Rudolf Tobiase tütar Beatrice Tobias, kes oli baleriin, kunstnik ja kirjanik ning kelle põrm puhkab Kullamaa kalmistul. 110 aastat tagasi sündis Kullamaal tislemeister, orkestrijuhut ja muusik Osvald Lepalaan. 110 aastat tagasi sündi Silla kooli lõpetanud maalikunstnik, professor Arnold Alas. 105 aastat tagasi sündis Luiste külas mäeinsener Arvi Hillar Parbo, kes oli 6 Austraalia ülikooli audoktor ja sai Inglise kuningannalt rüütli ja sir tiitli. 85 aastat tagasi sündis Kullamaal pianist, helilooja ja orkestrijuhut Rein Sammet, armastatud pedagoogi Linda Sammeti ja konstaabel Alfred Sammeti poeg.

85 aastat tagasi sündis Kullamaa kooli rajaja, direktor ja pedagoog Viktor Topper. 55 aastat tagasi lõpetas Silla kool tegevuse. 55 aastat tagasi alustas Kullamaa kool oma tegevusega.

Armsad lugejad. Loodan, et see meenutus elavdab teie kujutlusvõimet ja arusaamist, et me loome iga päevaga ajalugu ja see tõsiasi, mida kirjutavad tulevased põlvkonnad meist näiteks 50 aasta pärast aastal 2071, on ikka meie teha küll.

Kullamaa spordivõistlustest koroonasuvel

22. mail õnnestus läbi viia Kullamaal taas maijooks, seekord 32. korda. Aastaid meie jõulise osalenud Lauri Tanner võitis kätte ja tuli appi. Õigemini, Lauri korraldas koos Lisli Pakiga ja meie Kullamaa rahvaga olime abiks. Lauri oli teinud suuri ettevalmistusi - leidnud palju sponsoreid, Tema õul olid reklaamid ja kogu päeva juhtimine. Põhidadants 10 km kulges uuel trassil. Kullamaa-Kalju-Koluvere, sama pikk oli ka rada käijatele. Kooli staadionil toimusid lastejooksud, siin oli 4 vanusegruppi, mudilastest kuni 13.a. Osalejaid kokku 162. Põhidadantsil parimad: naised - Kaia Lepik ja Katrin

Eesti veteranide meistrivõistlustelt rannavõrkpallil naasid hõbemedalitega meie valla võrkpallurid Maanus Jõevee ja Hendrik Naar.

Lehepuu, meestest: Riho Kirsipuu ja Argo Jõesoo. Noortest olid meie valla parimad II koha saavutanud Laura Metsäär ja Kevin Jõesoo. 17. juulil külad spordipäev Üdrumal. Üdruma rahvas on juba aastaid juulikuus korraldanud spordipäevi, kuhu oodatud osavalla teised külad, kuid seekord oli osavõtt napp. Vast vähene huvi või nõrk reklaam. Võistleme traditsioonilistel aladel ja mitmes vanusegrupis: väikesed lapsed, noored, veteranid. Seekord osales 32 oma küla inimest. Alad: kuulijänn, lendgolf, noolevise. Mudilastele mitmesugused võistlused. Spordipäev lõppes külapeoga. 14. august E-piim 18. Kullamaa rattamaraton. Osalemas oli ühtekokku 554 sõitjat. Lastesõitudel tänavu vähem kui varasematel aastatel - 3 grupi peale kokku 66. Pikematel distantsidel lõpetas kokku 488 ratturit. Ilmataat oli taas meiega. Mõni sõitja suutis raja läbida nii, et vihma ei saanudki, kuigi kena vihmahoo sai iga kant. 64 km pikkusel distantsil oli esikolmik Peeter Tavis, Gert Jõeäär ja Ivo Suur. Rajameister ja Kullamaa tiimi esindaja Avo Kirsipuu oli teinud taas tublit tööd. Tal olid abiliseks Kaio Kangur, Anti Vendel, Peep Jõevee. Korraldaja tänab Paralepa SK ja Kullamaa SK abi eest. Suured tänud abi ja toetuse eest Läänemaa Kaitseliidule ning Aet Tänavale ja Harry Looorisale. Ratturid on tänulikud, et neil on võimalus kasutada sellist head rada, mis kulgeb läbi eramaade. Tänu maaomanikele mõistva suhtumise eest. Aastatepikkuse rattamaratoni eduka korraldamise eest on Kullamaa saanud õiguse 2022.a. korraldada Eesti meistrivõistlused maastikurattamaratonis. Kõigi nende spordivõistluste toetamise eest tänud Lääne-Nigula Vallavalitsusele. Mai Jõevee

Vanas koolimajas elab Liivi kandi hing

Liina Meta Kuuskman, koolimaja perenaine

Õeldakse, et kõik saab alguse unistustest, sobivatest juhistest ja julgusest hüpata tundmatusse. Just selline on ka Liivi vana koolimaja uue peatüki algus. Kui paar talve tagasi kolisime pere ja oma loomadega põlisesse Mõrdu külla, siis justkui saatus ise oleks mind käe kõrvale võtnud ja koolimajja viinud. Mäletan oma esimest kohtumist selle vana ja väärrika hoonega, justkui oleks see olnud eilsel päeval. Ilm oli sombune, kui seadsin sammud Liivile. Koolimaja juurde jõudes tundsin, kuidas ärevus minu sees kasvab, just nagu kohtuksin kellegi või millegi äärmiselt olulisega. Pühkisin reipalt pori oma kalossidelt ja astusin koolimaja hoonesse, Liivi raamatukokku. Raamatukogus oli soe ja õdus, raamatukogu juhataja Helme kõneles minule pikalt koolimaja ajaloo ja näitas palju põnevaid pilte Liivi naisseltsi toredatest ettevõtmistest. Liivi naisselts oli omal ajal üks esimesi ja vägevamaid seltsi Kullamaa kandis. Elul on aga tihti omad plaanid ja nii juhtuski, et naisseltsi aeg sai ümber. Pärast pikka, valgustavat ja põnevat vestlust sain Helmelt koolimaja võtme. Lükkasin võtme lukuauku ja avasin vana kriuksuva ukse, mis avanes raamatukogust otse koolimajja. Koolimajas valitses nukker vaikus, paksud pakiviseinad õhkasid igavest külma. Seisin seal külmas vaikusel kui naelutatud ja lihtsalt tunnetasin. Kompisin oma meeltega vana maja hingeelu, palusin majalt luba temaga tutvuda, olin ju alles äsja esimest korda majja astunud võõras. Külmal õhk koolimajas lõhnas nagu igatsus elu järele. Tõmbasin kampsuni koomale, et külmal ligi ei saaks, ja otsustasin tutvumist alustada teiselt korruselt. Massiivne trepp, mille käsipuid on aeg lihvinud käele mõnusaks, juhatas mind üles. Vaatlesin koolimaja kõrgeid kiviseinu ja suuri avaraid aknaid, just nagu sosistaksid nad elatud aegade lugusid. Koolimaja saali vana puupõrand nagises koduselt ja tõi silmade ette kujutluspildi endiste aegade koolilaste elust sellises vanas koolimajas. Saali kõrvalt suletud ukse tagant leidsin vana armsa kulunud klaveri, mis oleks nagu palunud, et teda puudutataks. Istusingi klaveri taha ja mängisin oma kesise oskusega koolimajale mõne vana loo. Tunnet, mis mind tollel hetkel valdas, on isegi raske kirjeldada, kuid just seal klaveri taga teadvustasin endale, et pean koolimajja tagasi tulema ja ajaratatale uuesti hoo sisse lükkama.

Sellest sügistalvisest hetkest, kui koolimajas klaveri taga istusin, kulub rohkem kui pool aastat, enne kui 2020 aasta suvel koolimaja võtmed sain. Kogu lumevaese talve mõtlesin, et kuidas ja mismoodi seal alustada. Ei saa salata, et vahel tundsin isegi hirmu oma unistuste ees. Ei tundnud ma ju värskest kolinnuna ühtegi Liivi kandi inimest peale raamatukogu juhataja. Kuid vana ütles „kus häda kõige suurem, seal abi kõige lähem“ sai taas tõeks. Tutvusin Kalju külast pärit Kadi-Maarja Maripuu ja tema elukaaslase Sten Pihotaloga. Noortele minu mõtted koolimajaga seoses meeldisid ja nii saigi esimese sündmusena ette võetud eelmise suve kohvikute päev. Tänu Kadi-Maarjale tutvusin ka tema ema Eidi Maripuuga. Eidist ongi kujunenud meie koolimajale asendamatu tugi, kelle hoolede võib jätta turvaliselt kõõgi ka siis kui perenaine ise, pea laiali, ringi tuiskab. Pikk vaikne talv andis aega atra seada. Valitsuse keh-

testatud piirangud panid meie plaanid seisma. Seega käisime ainult võimaluste piirides väikese seltskonnaga Mari Sarve juhendamisel regilaulu laulmas ja koolimaja kütmaks, et torud ära ei külmuks. Külmal aeg tõi ka teisi muutusi, Kadi-Maarja ja Steni tee viis neid uutele väljakutsetele mitmesaja kilomeetri kaugusele Liivist. Seega jäin hetkeks jälle ükski, kuid usaldades elu teadsin, et loodus tühja kohta kaua ei hoia. Külmal talvepäevadel hakkas peas küdema mõte ehitada koolimaja hoovi väliköök, kus saaks sooja ahju äärde koguneda ka siis kui piirangud siseruumides koguneda ei lase. Ka ilma piiranguteta oleks tore ilusate ilmadega õues kogukondlikke tegevusi korraldada. Mõeldud-tehtud. Võtsin ühendust pottseppmeistri Raivo Koppeliga. Koolimaja võlus meistri esimesel kohtumisel ja nii algatasime Läänemaa vägevama universaalse küpsetusahju ehitamise koolituse. Koolitus toimus kevadel 2021 ja tõi kokku üle Eesti rohkem kui 30 huvilist. Samuti õnnestus saada meil rahaline toetus väliköögi katusealuse ehitamiseks Läänemaa kohaliku omaalgatuse programmist. Ehitusmaterjalide ettevalmistus käib juba täie hooga ja õige pea algavad ka ehitustööd.

Leedoajal kogunes kohalik rahvas koolimaja õunaaeda väikese tule äärde pidulaua ümber. Meie tagasihoidliku koosviibimist külastasid mitmed kohalikud inimesed. Lapsi oli võimatu kokku lugeda, sest neil olid kiired jalad ja lugeja liiga aeglane. Seal kohtusid nii endised, vanad oliad kui uued Liivi kandi elanikud. Oli põnev saada osa Liivi kandi lugudest. Neid oli nii palju, et neist võiks kokku panna lausa terve raamatu. Lugusid kooliajast, lapsepõlvest, noorusaegadest, endisest seltsielust, elu raskustest ja rõõmudest, inimeste igapäevastest eludest ja saatustest. Uue tulijana on mul kerge hoomata, kui ilus ja huvitav rahvas on Liivi kandis. Olen tänulik, et elu mind siia tõi ja et saan oma noorima lapse kasvatada just selle kogukonna keskel. Jaani aja koosviibimine näitas seda et meil on võimalik koos kasvada tugevaks ja mitmekesiseks kogukonnaks.

Selle suve kohvikute päev tõi meile enneolematult palju külalisi. Koogi ja kohvi kõrvale pakkusid tegevust Wanakuramuse nahakamber, kus sai meisterdada armsaid taimpargitud nahast käepaelu ja võt-

mehoidjaid. Soonetasuja Marko Mundi käe läbi said soovijad kogeda mõnusat vanade eestlaste massaaži ja sepp Sassiga taoti valmis nii mõnigi nael ja konks. Kogu pika päeva vältel oli töötubades huvilisi rohkelt. Suurt kiitust teenisid meie koogilaul pakutavad Tartu talu perenaise Reet Hunt-Pauluse käe läbi valminud imehead koogid ja Vahi talu perenaise Maire Nigula valmistatud rummi ja martsipani maiustused. Kohvi-meistriks oli meil Tartu talu peremees Eerik Paulus, kes tõelise kohvigurmaanina teab, kuidas head kohvi valmistatakse. Kõõki aitasid ühes tükis hoida Kõldu talu perenaine Grete Valk ja Tulgi-Talu perenaine Eidi Maripuu. Koolimaja leivaahjus valmisid ka külalistele koju viimiseks hapusaiaid ja rukkileivad. Kõldu talu peremees Martin Valk pakkus kaasa ostmiseks imehead mett ja talukanade mune. Külaliste rõõmuks oli avatud ka koolimaja ajalootuba, väike Kooli kirbukas ja üllatusena saabus rahvast lõbustama pillimees Ants Lillelaid. Ajaloootas võttis vastu külalisi Tiit Koel Vahi talust. Kõige suuremaks sündmuseks oli Epp Rohula ja Ilmar Pärnapuu näituse avamine. Epp alustas maalimist alles viiekümneaastasena. Täna on maale kogunenud juba terve näituse jagu. Epp on silmapaistvalt andekas naine ja loodame, et ka tulevikus saame ta maale rahvale näidata. Ilmar Pärnapuu tegeleb väga põneva fraktaalsete pildidega. Ajaloootas võttis vastu külalisi Tiit Koel Vahi talust. Kõige suuremaks sündmuseks oli Epp Rohula ja Ilmar Pärnapuu näituse avamine. Epp alustas maalimist alles viiekümneaastasena. Täna on maale kogunenud juba terve näituse jagu. Epp on silmapaistvalt andekas naine ja loodame, et ka tulevikus saame ta maale rahvale näidata. Ilmar Pärnapuu tegeleb väga põneva fraktaalsete pildidega. Ajaloootas võttis vastu külalisi Tiit Koel Vahi talust. Kõige suuremaks sündmuseks oli Epp Rohula ja Ilmar Pärnapuu näituse avamine. Epp alustas maalimist alles viiekümneaastasena. Täna on maale kogunenud juba terve näituse jagu. Epp on silmapaistvalt andekas naine ja loodame, et ka tulevikus saame ta maale rahvale näidata. Ilmar Pärnapuu tegeleb väga põneva fraktaalsete pildidega. Ajaloootas võttis vastu külalisi Tiit Koel Vahi talust. Kõige suuremaks sündmuseks oli Epp Rohula ja Ilmar Pärnapuu näituse avamine. Epp alustas maalimist alles viiekümneaastasena. Täna on maale kogunenud juba terve näituse jagu. Epp on silmapaistvalt andekas naine ja loodame, et ka tulevikus saame ta maale rahvale näidata. Ilmar Pärnapuu tegeleb väga põneva fraktaalsete pildidega. Ajaloootas võttis vastu külalisi Tiit Koel Vahi talust. Kõige suuremaks sündmuseks oli Epp Rohula ja Ilmar Pärnapuu näituse avamine. Epp alustas maalimist alles viiekümneaastasena. Täna on maale kogunenud juba terve näituse jagu. Epp on silmapaistvalt andekas naine ja loodame, et ka tulevikus saame ta maale rahvale näidata. Ilmar Pärnapuu tegeleb väga põneva fraktaalsete pildidega. Ajaloootas võttis vastu külalisi Tiit Koel Vahi talust. Kõige suuremaks sündmuseks oli Epp Rohula ja Ilmar Pärnapuu näituse avamine. Epp alustas maalimist alles viiekümneaastasena. Täna on maale kogunenud juba terve näituse jagu. Epp on silmapaistvalt andekas naine ja loodame, et ka tulevikus saame ta maale rahvale näidata. Ilmar Pärnapuu tegeleb väga põneva fraktaalsete pildidega. Ajaloootas võttis vastu külalisi Tiit Koel Vahi talust. Kõige suuremaks sündmuseks oli Epp Rohula ja Ilmar Pärnapuu näituse avamine. Epp alustas maalimist alles viiekümneaastasena. Täna on maale kogunenud juba terve näituse jagu. Epp on silmapaistvalt andekas naine ja loodame, et ka tulevikus saame ta maale rahvale näidata. Ilmar Pärnapuu tegeleb väga põneva fraktaalsete pildidega. Ajaloootas võttis vastu külalisi Tiit Koel Vahi talust. Kõige suuremaks sündmuseks oli Epp Rohula ja Ilmar Pärnapuu näituse avamine. Epp alustas maalimist alles viiekümneaastasena. Täna on maale kogunenud juba terve näituse jagu. Epp on silmapaistvalt andekas naine ja loodame, et ka tulevikus saame ta maale rahvale näidata. Ilmar Pärnapuu tegeleb väga põneva fraktaalsete pildidega. Ajaloootas võttis vastu külalisi Tiit Koel Vahi talust. Kõige suuremaks sündmuseks oli Epp Rohula ja Ilmar Pärnapuu näituse avamine. Epp alustas maalimist alles viiekümneaastasena. Täna on maale kogunenud juba terve näituse jagu. Epp on silmapaistvalt andekas naine ja loodame, et ka tulevikus saame ta maale rahvale näidata. Ilmar Pärnapuu tegeleb väga põneva fraktaalsete pildidega. Ajaloootas võttis vastu külalisi Tiit Koel Vahi talust. Kõige suuremaks sündmuseks oli Epp Rohula ja Ilmar Pärnapuu näituse avamine. Epp alustas maalimist alles viiekümneaastasena. Täna on maale kogunenud juba terve näituse jagu. Epp on silmapaistvalt andekas naine ja loodame, et ka tulevikus saame ta maale rahvale näidata. Ilmar Pärnapuu tegeleb väga põneva fraktaalsete pildidega. Ajaloootas võttis vastu külalisi Tiit Koel Vahi talust. Kõige suuremaks sündmuseks oli Epp Rohula ja Ilmar Pärnapuu näituse avamine. Epp alustas maalimist alles viiekümneaastasena. Täna on maale kogunenud juba terve näituse jagu. Epp on silmapaistvalt andekas naine ja loodame, et ka tulevikus saame ta maale rahvale näidata. Ilmar Pärnapuu tegeleb väga põneva fraktaalsete pildidega. Ajaloootas võttis vastu külalisi Tiit Koel Vahi talust. Kõige suuremaks sündmuseks oli Epp Rohula ja Ilmar Pärnapuu näituse avamine. Epp alustas maalimist alles viiekümneaastasena. Täna on maale kogunenud juba terve näituse jagu. Epp on silmapaistvalt andekas naine ja loodame, et ka tulevikus saame ta maale rahvale näidata. Ilmar Pärnapuu tegeleb väga põneva fraktaalsete pildidega. Ajaloootas võttis vastu külalisi Tiit Koel Vahi talust. Kõige suuremaks sündmuseks oli Epp Rohula ja Ilmar Pärnapuu näituse avamine. Epp alustas maalimist alles viiekümneaastasena. Täna on maale kogunenud juba terve näituse jagu. Epp on silmapaistvalt andekas naine ja loodame, et ka tulevikus saame ta maale rahvale näidata. Ilmar Pärnapuu tegeleb väga põneva fraktaalsete pildidega. Ajaloootas võttis vastu külalisi Tiit Koel Vahi talust. Kõige suuremaks sündmuseks oli Epp Rohula ja Ilmar Pärnapuu näituse avamine. Epp alustas maalimist alles viiekümneaastasena. Täna on maale kogunenud juba terve näituse jagu. Epp on silmapaistvalt andekas naine ja loodame, et ka tulevikus saame ta maale rahvale näidata. Ilmar Pärnapuu tegeleb väga põneva fraktaalsete pildidega. Ajaloootas võttis vastu külalisi Tiit Koel Vahi talust. Kõige suuremaks sündmuseks oli Epp Rohula ja Ilmar Pärnapuu näituse avamine. Epp alustas maalimist alles viiekümneaastasena. Täna on maale kogunenud juba terve näituse jagu. Epp on silmapaistvalt andekas naine ja loodame, et ka tulevikus saame ta maale rahvale näidata. Ilmar Pärnapuu tegeleb väga põneva fraktaalsete pildidega. Ajaloootas võttis vastu külalisi Tiit Koel Vahi talust. Kõige suuremaks sündmuseks oli Epp Rohula ja Ilmar Pärnapuu näituse avamine. Epp alustas maalimist alles viiekümneaastasena. Täna on maale kogunenud juba terve näituse jagu. Epp on silmapaistvalt andekas naine ja loodame, et ka tulevikus saame ta maale rahvale näidata. Ilmar Pärnapuu tegeleb väga põneva fraktaalsete pildidega. Ajaloootas võttis vastu külalisi Tiit Koel Vahi talust. Kõige suuremaks sündmuseks oli Epp Rohula ja Ilmar Pärnapuu näituse avamine. Epp alustas maalimist alles viiekümneaastasena. Täna on maale kogunenud juba terve näituse jagu. Epp on silmapaistvalt andekas naine ja loodame, et ka tulevikus saame ta maale rahvale näidata. Ilmar Pärnapuu tegeleb väga põneva fraktaalsete pildidega. Ajaloootas võttis vastu külalisi Tiit Koel Vahi talust. Kõige suuremaks sündmuseks oli Epp Rohula ja Ilmar Pärnapuu näituse avamine. Epp alustas maalimist alles viiekümneaastasena. Täna on maale kogunenud juba terve näituse jagu. Epp on silmapaistvalt andekas naine ja loodame, et ka tulevikus saame ta maale rahvale näidata. Ilmar Pärnapuu tegeleb väga põneva fraktaalsete pildidega. Ajaloootas võttis vastu külalisi Tiit Koel Vahi talust. Kõige suuremaks sündmuseks oli Epp Rohula ja Ilmar Pärnapuu näituse avamine. Epp alustas maalimist alles viiekümneaastasena. Täna on maale kogunenud juba terve näituse jagu. Epp on silmapaistvalt andekas naine ja loodame, et ka tulevikus saame ta maale rahvale näidata. Ilmar Pärnapuu tegeleb väga põneva fraktaalsete pildidega. Ajaloootas võttis vastu külalisi Tiit Koel Vahi talust. Kõige suuremaks sündmuseks oli Epp Rohula ja Ilmar Pärnapuu näituse avamine. Epp alustas maalimist alles viiekümneaastasena. Täna on maale kogunenud juba terve näituse jagu. Epp on silmapaistvalt andekas naine ja loodame, et ka tulevikus saame ta maale rahvale näidata. Ilmar Pärnapuu tegeleb väga põneva fraktaalsete pildidega. Ajaloootas võttis vastu külalisi Tiit Koel Vahi talust. Kõige suuremaks sündmuseks oli Epp Rohula ja Ilmar Pärnapuu näituse avamine. Epp alustas maalimist alles viiekümneaastasena. Täna on maale kogunenud juba terve näituse jagu. Epp on silmapaistvalt andekas naine ja loodame, et ka tulevikus saame ta maale rahvale näidata. Ilmar Pärnapuu tegeleb väga põneva fraktaalsete pildidega. Ajaloootas võttis vastu külalisi Tiit Koel Vahi talust. Kõige suuremaks sündmuseks oli Epp Rohula ja Ilmar Pärnapuu näituse avamine. Epp alustas maalimist alles viiekümneaastasena. Täna on maale kogunenud juba terve näituse jagu. Epp on silmapaistvalt andekas naine ja loodame, et ka tulevikus saame ta maale rahvale näidata. Ilmar Pärnapuu tegeleb väga põneva fraktaalsete pildidega. Ajaloootas võttis vastu külalisi Tiit Koel Vahi talust. Kõige suuremaks sündmuseks oli Epp Rohula ja Ilmar Pärnapuu näituse avamine. Epp alustas maalimist alles viiekümneaastasena. Täna on maale kogunenud juba terve näituse jagu. Epp on silmapaistvalt andekas naine ja loodame, et ka tulevikus saame ta maale rahvale näidata. Ilmar Pärnapuu tegeleb väga põneva fraktaalsete pildidega. Ajaloootas võttis vastu külalisi Tiit Koel Vahi talust. Kõige suuremaks sündmuseks oli Epp Rohula ja Ilmar Pärnapuu näituse avamine. Epp alustas maalimist alles viiekümneaastasena. Täna on maale kogunenud juba terve näituse jagu. Epp on silmapaistvalt andekas naine ja loodame, et ka tulevikus saame ta maale rahvale näidata. Ilmar Pärnapuu tegeleb väga põneva fraktaalsete pildidega. Ajaloootas võttis vastu külalisi Tiit Koel Vahi talust. Kõige suuremaks sündmuseks oli Epp Rohula ja Ilmar Pärnapuu näituse avamine. Epp alustas maalimist alles viiekümneaastasena. Täna on maale kogunenud juba terve näituse jagu. Epp on silmapaistvalt andekas naine ja loodame, et ka tulevikus saame ta maale rahvale näidata. Ilmar Pärnapuu tegeleb väga põneva fraktaalsete pildidega. Ajaloootas võttis vastu külalisi Tiit Koel Vahi talust. Kõige suuremaks sündmuseks oli Epp Rohula ja Ilmar Pärnapuu näituse avamine. Epp alustas maalimist alles viiekümneaastasena. Täna on maale kogunenud juba terve näituse jagu. Epp on silmapaistvalt andekas naine ja loodame, et ka tulevikus saame ta maale rahvale näidata. Ilmar Pärnapuu tegeleb väga põneva fraktaalsete pildidega. Ajaloootas võttis vastu külalisi Tiit Koel Vahi talust. Kõige suuremaks sündmuseks oli Epp Rohula ja Ilmar Pärnapuu näituse avamine. Epp alustas maalimist alles viiekümneaastasena. Täna on maale kogunenud juba terve näituse jagu. Epp on silmapaistvalt andekas naine ja loodame, et ka tulevikus saame ta maale rahvale näidata. Ilmar Pärnapuu tegeleb väga põneva fraktaalsete pildidega. Ajaloootas võttis vastu külalisi Tiit Koel Vahi talust. Kõige suuremaks sündmuseks oli Epp Rohula ja Ilmar Pärnapuu näituse avamine. Epp alustas maalimist alles viiekümneaastasena. Täna on maale kogunenud juba terve näituse jagu. Epp on silmapaistvalt andekas naine ja loodame, et ka tulevikus saame ta maale rahvale näidata. Ilmar Pärnapuu tegeleb väga põneva fraktaalsete pildidega. Ajaloootas võttis vastu külalisi Tiit Koel Vahi talust. Kõige suuremaks sündmuseks oli Epp Rohula ja Ilmar Pärnapuu näituse avamine. Epp alustas maalimist alles viiekümneaastasena. Täna on maale kogunenud juba terve näituse jagu. Epp on silmapaistvalt andekas naine ja loodame, et ka tulevikus saame ta maale rahvale näidata. Ilmar Pärnapuu tegeleb väga põneva fraktaalsete pildidega. Ajaloootas võttis vastu külalisi Tiit Koel Vahi talust. Kõige suuremaks sündmuseks oli Epp Rohula ja Ilmar Pärnapuu näituse avamine. Epp alustas maalimist alles viiekümneaastasena. Täna on maale kogunenud juba terve näituse jagu. Epp on silmapaistvalt andekas naine ja loodame, et ka tulevikus saame ta maale rahvale näidata. Ilmar Pärnapuu tegeleb väga põneva fraktaalsete pildidega. Ajaloootas võttis vastu külalisi Tiit Koel Vahi talust. Kõige suuremaks sündmuseks oli Epp Rohula ja Ilmar Pärnapuu näituse avamine. Epp alustas maalimist alles viiekümneaastasena. Täna on maale kogunenud juba terve näituse jagu. Epp on silmapaistvalt andekas naine ja loodame, et ka tulevikus saame ta maale rahvale näidata. Ilmar Pärnapuu tegeleb väga põneva fraktaalsete pildidega. Ajaloootas võttis vastu külalisi Tiit Koel Vahi talust. Kõige suuremaks sündmuseks oli Epp Rohula ja Ilmar Pärnapuu näituse avamine. Epp alustas maalimist alles viiekümneaastasena. Täna on maale kogunenud juba terve näituse jagu. Epp on silmapaistvalt andekas naine ja loodame, et ka tulevikus saame ta maale rahvale näidata. Ilmar Pärnapuu tegeleb väga põneva fraktaalsete pildidega. Ajaloootas võttis vastu külalisi Tiit Koel Vahi talust. Kõige suuremaks sündmuseks oli Epp Rohula ja Ilmar Pärnapuu näituse avamine. Epp alustas maalimist alles viiekümneaastasena. Täna on maale kogunenud juba terve näituse jagu. Epp on silmapaistvalt andekas naine ja loodame, et ka tulevikus saame ta maale rahvale näidata. Ilmar Pärnapuu tegeleb väga põneva fraktaalsete pildidega. Ajaloootas võttis vastu külalisi Tiit Koel Vahi talust. Kõige suuremaks sündmuseks oli Epp Rohula ja Ilmar Pärnapuu näituse avamine. Epp alustas maalimist alles viiekümneaastasena. Täna on maale kogunenud juba terve näituse jagu. Epp on silmapaistvalt andekas naine ja loodame, et ka tulevikus saame ta maale rahvale näidata. Ilmar Pärnapuu tegeleb väga põneva fraktaalsete pildidega. Ajaloootas võttis vastu külalisi Tiit Koel Vahi talust. Kõige suuremaks sündmuseks oli Epp Rohula ja Ilmar Pärnapuu näituse avamine. Epp alustas maalimist alles viiekümneaastasena. Täna on maale kogunenud juba terve näituse jagu. Epp on silmapaistvalt andekas naine ja loodame, et ka tulevikus saame ta maale rahvale näidata. Ilmar Pärnapuu tegeleb väga põneva fraktaalsete pildidega. Ajaloootas võttis vastu külalisi Tiit Koel Vahi talust. Kõige suuremaks sündmuseks oli Epp Rohula ja Ilmar Pärnapuu näituse avamine. Epp alustas maalimist alles viiekümneaastasena. Täna on maale kogunenud juba terve näituse jagu. Epp on silmapaistvalt andekas naine ja loodame, et ka tulevikus saame ta maale rahvale näidata. Ilmar Pärnapuu tegeleb väga põneva fraktaalsete pildidega. Ajaloootas võttis vastu külalisi Tiit Koel Vahi talust. Kõige suuremaks sündmuseks oli Epp Rohula ja Ilmar Pärnapuu näituse avamine. Epp alustas maalimist alles viiekümneaastasena. Täna on maale kogunenud juba terve näituse jagu. Epp on silmapaistvalt andekas naine ja loodame, et ka tulevikus saame ta maale rahvale näidata. Ilmar Pärnapuu tegeleb väga põneva fraktaalsete pildidega. Ajaloootas võttis vastu külalisi Tiit Koel Vahi talust. Kõige suuremaks sündmuseks oli Epp Rohula ja Ilmar Pärnapuu näituse avamine. Epp alustas maalimist alles viiekümneaastasena. Täna on maale kogunenud juba terve näituse jagu. Epp on silmapaistvalt andekas naine ja loodame, et ka tulevikus saame ta maale rahvale näidata. Ilmar Pärnapuu tegeleb väga põneva fraktaalsete pildidega. Ajaloootas võttis vastu külalisi Tiit Koel Vahi talust. Kõige suuremaks sündmuseks oli Epp Rohula ja Ilmar Pärnapuu näituse avamine. Epp alustas maalimist alles viiekümneaastasena. Täna on maale kogunenud juba terve näituse jagu. Epp on silmapaistvalt andekas naine ja loodame, et ka tulevikus saame ta maale rahvale näidata. Ilmar Pärnapuu tegeleb väga põneva fraktaalsete pildidega. Ajaloootas võttis vastu külalisi Tiit Koel Vahi talust. Kõige suuremaks sündmuseks oli Epp Rohula ja Ilmar Pärnapuu näituse avamine. Epp alustas maalimist alles viiekümneaastasena. Täna on maale kogunenud juba terve näituse jagu. Epp on silmapaistvalt andekas naine ja loodame, et ka tulevikus saame ta maale rahvale näidata. Ilmar Pärnapuu tegeleb väga põneva fraktaalsete pildidega. Ajaloootas võttis vastu külalisi Tiit Koel Vahi talust. Kõige suuremaks sündmuseks oli Epp Rohula ja Ilmar Pärnapuu näituse avamine. Epp alustas maalimist alles viiekümneaastasena. Täna on maale kogunenud juba terve näituse jagu. Epp on silmapaistvalt andekas naine ja loodame, et ka tulevikus saame ta maale rahvale näidata. Ilmar Pärnapuu tegeleb väga põneva fraktaalsete pildidega. Ajaloootas võttis vastu külalisi Tiit Koel Vahi talust. Kõige suuremaks sündmuseks oli Epp Rohula ja Ilmar Pärnapuu näituse avamine. Epp alustas maalimist alles viiekümneaastasena. Täna on maale kogunenud juba terve näituse jagu. Epp on silmapaistvalt andekas naine ja loodame, et ka tulevikus saame ta maale rahvale näidata. Ilmar Pärnapuu tegeleb väga põneva fraktaalsete pildidega. Ajaloootas võttis vastu külalisi Tiit Koel Vahi talust. Kõige suuremaks sündmuseks oli Epp Rohula ja Ilmar Pärnapuu näituse avamine. Epp alustas maalimist alles viiekümneaastasena. Täna on maale kogunenud juba terve näituse jagu. Epp on silmapaistvalt andekas naine ja loodame, et ka tulevikus saame ta maale rahvale näidata. Ilmar Pärnapuu tegeleb väga põneva fraktaalsete pildidega. Ajaloootas võttis vastu külalisi Tiit Koel Vahi talust. Kõige suuremaks sündmuseks oli Epp Rohula ja Ilmar Pärnapuu näituse avamine. Epp alustas maalimist alles viiekümneaastasena. Täna on maale kogunenud juba terve näituse jagu. Epp on silmapaistvalt andekas naine ja loodame, et ka tulevikus saame ta maale rahvale näidata. Ilmar Pärnapuu tegeleb väga põneva fraktaalsete pildidega. Ajaloootas võttis vastu külalisi Tiit Koel Vahi talust. Kõige suuremaks sündmuseks oli Epp Rohula ja Ilmar Pärnapuu näituse avamine. Epp alustas maalimist alles viiekümneaastasena. Täna on maale kogunenud juba terve näituse jagu. Epp on silmapaistvalt andekas naine ja loodame, et ka tulevikus saame ta maale rahvale näidata. Ilmar Pärnapuu tegeleb väga põneva fraktaalsete pildidega. Ajaloootas võttis vastu külalisi Tiit Koel Vahi talust. Kõige suuremaks sündmuseks oli Epp Rohula ja Ilmar Pärnapuu näituse avamine. Epp alustas maalimist alles viiekümneaastasena. Täna on maale kogunenud juba terve näituse jagu. Epp on silmapaistvalt andekas naine ja loodame, et ka tulevikus saame ta maale rahvale näidata. Ilmar Pärnapuu tegeleb väga põneva fraktaalsete pildidega. Ajaloootas võttis vastu külalisi Tiit Koel Vahi talust. Kõige suuremaks sündmuseks oli Epp Rohula ja Ilmar Pärnapuu näituse avamine. Epp alustas maalimist alles viiekümneaastasena. Täna on maale kogunenud juba terve näituse jagu. Epp on silmapaistvalt andekas naine ja loodame, et ka tulevikus saame ta maale rahvale näidata. Ilmar Pärnapuu tegeleb väga põneva fraktaalsete pildidega. Ajaloootas võttis vastu külalisi Tiit Koel Vahi talust. Kõige suuremaks sündmuseks oli Epp Rohula ja Ilmar Pärnapuu näituse avamine. Epp alustas maalimist alles viiekümneaastasena. Täna on maale kogunenud juba terve näituse jagu. Epp on silmapaistvalt andekas naine ja loodame, et ka tulevikus saame ta maale rahvale näidata. Ilmar Pärnapuu tegeleb väga põneva fraktaalsete pildidega. Ajaloootas võttis vastu külalisi Tiit Koel Vahi talust. Kõige suuremaks sündmuseks oli Epp Rohula ja Ilmar Pärnapuu näituse avamine. Epp alustas maalimist alles viiekümneaastasena. Täna on maale kogunenud juba terve näituse jagu. Epp on silmapaistvalt andekas naine ja loodame, et ka tulevikus saame ta maale rahvale näidata. Ilmar Pärnapuu tegeleb väga põneva fraktaalsete pildidega. Ajaloootas võttis vastu külalisi Tiit Koel Vahi talust. Kõige suuremaks sündmuseks oli Epp Rohula ja Ilmar Pärnapuu näituse avamine. Epp alustas maalimist alles viiekümneaastasena. Täna on maale kogunenud juba terve näituse jagu. Epp on silmapaistvalt andekas naine ja loodame, et ka tulevikus saame ta maale rahvale näidata. Ilmar Pärnapuu tegeleb väga põneva fraktaalsete pildidega. Ajaloootas võttis vastu külalisi Tiit Koel Vahi talust. Kõige suuremaks sündmuseks oli Epp Rohula ja Ilmar Pärnapuu näituse avamine. Epp alustas maalimist alles viiekümneaastasena. Täna on maale kogunenud juba terve näituse jagu. Epp on silmapaistvalt andekas naine ja loodame, et ka tulevikus saame ta maale rahvale näidata. Ilmar Pärnapuu tegeleb väga põneva fraktaalsete pildidega. Ajaloootas võttis vastu külalisi Tiit Koel Vahi talust. Kõige suuremaks sündmuseks oli Epp Rohula ja Ilmar Pärnapuu näituse avamine. Epp alustas maalimist alles viiekümneaastasena. Täna on maale kogunenud juba terve näituse jagu. Epp on silmapaistvalt andekas naine ja loodame, et ka tulevikus saame ta maale rahvale näidata. Ilmar Pärnapuu tegeleb väga põneva fraktaalsete pildidega. Ajaloootas võttis vastu külalisi Tiit Koel Vahi talust. Kõige suuremaks sündmuseks oli Epp Rohula ja Ilmar Pärnapuu näituse avamine. Epp alustas maalimist alles viiekümneaastasena. Täna on maale kogunenud juba terve näituse jagu. Epp on silmapaistvalt andekas naine ja loodame, et ka tulevikus saame ta maale rahvale näidata. Ilmar Pärnapuu tegeleb väga põneva fraktaalsete pildidega. Ajaloootas võttis vastu külalisi Tiit Koel Vahi talust. Kõige suuremaks sündmuseks oli Epp Rohula ja Ilmar Pärnapuu näituse avamine. Epp

Laager „Tunne oma kodukohta“

Augusti alguses toimus Taeblas kohalikele noortele suunatud neljapäevane laager. Päeva-laagri eesmärk oli koos noortega märgata ja uurida kodukandi kultuuripärandit ning ajalugu. Esimeseks päevaks oli ettevalmistatud kuue sihtkohaga rattamatk unustuse hõlma jäänud paikadest, millest sai ka lugusid jutustatud. Selgus, et ka noortel oli teadmisi neist paikadest. Teisel päeval oli väljasõit Eesti Vabaõhtumuuseumisse. Vaatamata kehvale ilmale saime osa vanaaja koolitunnist, mis tekitas palju elevust. Lisaks said noored omal käel tutvuda muuseumiga. Tagasitee kulges rõõmsalt noorte laulu saatel.

Kolmas päev möödus raamatukogus. Noored valisid välja nende jaoks põnevamad ajaloolised paigad, mille kohta koostasime ühiselt infotahvliid. Õhtul külastas raamatukogu kinobuss koos koolitaja Mikuga, kes õpetas noortele filmikunsti. Koos said valmis noorte esimesed joonisfilmid, mida näidati ka suurelt ekraanilt teistele kinokülastajatele. Õhtu lõppes filmiga „Eesti matus“, mida vaatasime ühiselt väliskinos. Viimasel päeval sai tehtud kokkuvõtteid ja lõpetatud pooleliolevad infotahvliid. Iga päeva juurde käis ka mõnus kõhutäis. Varsti saavad valmivad infotahvliid, mis leiavad oma koha noorte välja valitud Taebla kandi ajaloolistes paikades, et kõikidel kohalikel, ja ka teistel, oleks võimalus oma kodukandi ajalooa tutvuda.

Lisaks avatakse Taebla Raamatukogus näitus. Laager on rahastatud Eesti Raamatu koguhoidjate Ühingu koostööprojektide konkursi „Raamatukogud-muuseumid-noored!“ ja Lääne-Nigula Valla poolt. Noortekeskus tänab Taebla Raamatukogu, kellega oli järjekordselt tore koostööd teha, Asta Kõlametsa, kelle raamatust „Taebla aja lood“ oli meile palju abi ning muidugi tublisid noori!

Taebla ja Nigula noortekeskused

Missio lastelaager

Lääne praostkond võttis ette sellel suvel, ehk 20. augusti paiku, pidada üht suurt ja omapärast üritust: rõõmu vabadusest, sest just sellel aastal täitis 30. aastat Eesti taasiseseisvumisest. Igal kogudusel oli võimalus panustada oma jõu ja oskustega. Martna kogudus otsustas keskenduda lastele. Kokku sai tore ja tegus täiskasvanute meeskond, kes kutsusid endaga kaasa tuttavaid ja sõpru, eriti olid oodatud lapsed.

Lapsi lootsime saada laagrisse 60, kuid paraku on koroonamõjunud küllaltki hirmutavalt ja kiuslikult. Nii oli tegelikult kohal 29 last. Tuldi üksi, koos sõpradega, oma rühmaga, kaasas telk, magamiskott ja suur hulk uudishimu.

Laagripaigaks sai taas Ridala kiriku haljasala.

Meeskond, kes laagrit ette valmistas, pidas oluliseks, et lastel oleks turvaline, kõht täis ja põnevaid tegemisi. Tegevusi jätkus hommikust õhtuni ja lõkkeõhtu kaasaarvatud. Laagrilistele õpetasid ellu jäämist noorkotkad ja kodutütred, kiirabiauto tehnikat ja varustust näitas Reemet, mängu juhtisid Piret ja Halja. Reimo koos oma noorkotkastega said laagri edenedes ka sissitelgi ahju küdema.

Matkarada viis mereni ja tagasi ning kirikus võis seekord vaadata ja uurida asju õige lähedalt ja täiesti teistmoodi. Lapsed võisid

olla kooriruumis selili maas, sest nii nägi kõige paremini, kelle pilt on joonistatud lakke.

Suur-suur tänu kõigile vahvatele lastele selle rõõmsa aja eest, aitäh Halja Veersalule Martna noortekast, Piret Kollale naiskodukaitsest, Reemet Sitsile, Reimo Reimerile, Viko Kõvale ja Andre Saksale Kaitseliidust, Kaitseliidu Lääne malevale asjaliku toetuse eest, Ridala ja Martna kogudustele ja Lääne-Nigula vallale, Rannarootsi Lihatoöstusele, Linnamäe Lihatoöstusele, Fazendale, Cramole, Veispuudele.

Küllike Valk
Martna kirikuõpetaja

Ükssarvikute ja raketlaste start Palivere Põhikoolis

Kristel Tereping

Kuidas ehitada liivalossi, mis suudaks kanda kümnekilolist raskust, kui selleks on antud vaid ämber, liiv ja salvrätikud? Kuidas läbida seebimulli seda lõhkumata? Kuidas ehitada ise mootorpaati? Kuidas päästa drooni abil inimesed uppuvalt laevalt? Sar-naseid ülesandeid ja probleeme lahendasid suvel nii Palivere ükssarvikud kui raketlased.

Unicorn Squad on liikumine, mis pakub huviharidusena tehnoloogiaõpet ainult tüdrukutele. Ettevõtmine sai alguse 2018. aasta sügisel eesmärgiga äratada ja kasvatada tehnikaalast huvi tüdrukute seas läbi praktiliste ülesannete. Meie koolis sai liikumine alguse selle aasta augustis.

6. augustil toimus Unicornide suvelaager Nissi Põhikoolis. Palivere Põhikoolist osalesid 6 tüdrukut 1.-4. klassini. Päeva jooksul toimus 4 töötuba. Igas töötoas tuli tüdrukutel lahendada kaks 25 minutilist ülesannet. Tüdrukud pidid päästma drooniga uppuvalt laevalt Lego mehikese ja viima rebastele metsa vaktsiini. Robootika töötoas ehitati joonejälgimise ja klotsikorisamise robotid. Kolmandas töötoas oli neli lühikest ülesannet: rattavahetus, kaalu tasakaalustamine, aiakäru ehitamine, muna ja sule liigutamine käte abita. Neljandas ülesandes pidid tüdrukud lennutama A4 paberi hästi kaugele ja ehitama võimalikult aeglase kuuli liikumise raja. Töötubade vahepeal külastas tüdrukuid päästeamet, kes viis läbi kolm tule- ja veeohutuse teemalist töötuba. Sügisel kogunevad ükssarvikud kord nädalas uute väljakutsete lahendamiseks.

Rakett69 startis meie koolis 16. augustil. Kolm päeva kestvas laagris oli kõik nagu päris televõistluses: pärast hommikust sirutust ja ühiseid mängu lahendasid osalenud võistkonnad kaks ülesannet. Esimesel päeval on ülesande teemaks geomeetria teisel päeval loodusnähtused, kolmandal päeval aga pannakse proovile osalejate insenerioskused. Võistkonnad, kes ühtegi võistlust ei võitnud, selgitasid iga päeva lõpul duelli käigus, kes neist oli parim.

Raketi pardale olid seekord kutsutud Palivere põhikooli 5.-6. klassi õpilased. Saateid juhtisid õpetajad Lehte Jõe ja Kristel Tereping, kes selleks läbisid Rakett69 meeskonna intensiivkoolituse.

Tänavu sügisel stardib „Rakett69“ laager Palivere koolis veel kaks korda. Siis astuvad võistlustulle 4. ja 7.-9. klassi õpilased.

„Rakett69“ õpivuulaagrite programmi, mida toetab haridus- ja teadusministeerium, on kokku pannud Teaduskeskus AHHAA ja Rakett69 Teadusstudiod. Õpilastele on laager tasuta. Korralduse juures aitab laagrilisi OÜ Kvarik Unicornland, laagrilisi toitlustab Palivere Söögituba.

Õpilaste tagasiside laagritele oli positiivne: „See laager on nagu kool, ainult lõbusate ülesannetega ja null kodutööga.“

Septembris saab koolipere osa ka Teadlaste ÖÖ festi-valist. Sel aastal korraldatakse üritused oma koolis. Näiteks tulevad külla programmi „Noored koodi“ programmeerijad, muinasjutuvestja Piret Päär ning teadusteater Kolm Pörsakest. Koolis toimuvad näitused ja käiakse loomaaias.

**Ostame kasvavat
metsa, põllumaad
ja metsakinnistuid**

**Kinnistud võivad
olla tehtud
raietega või
asetseada
piiranguvööndis.**

**info@metsakeskus.ee
Tel: 5611 1900**

CHRISTA, AGILO JA MICHAEL DANGL'I KOMÖÖDIA

LUMEROOS

23. oktoobril kell 19 Pürksi kultuurimajas

**HELGI SALLO
VOLDEMAR KUSLAP
HARRY KÕRVITS**

Pilet 22 eurot; Sooduspilet (õpilased, pensionärid) 19 eurot

SÜDAMETE MURDUMISE MAJA
G. B. Shaw
Lavastaja: Kadri Levand

salme teater

Näitlejad: Aya Kook või Merlin Salu, Annica Tantu, Ants-Erik Noormägi, Fred Raagmets, Inga Tammik, Karl Pütsep, Katariina Pruus või Lilian Rani, Kristo Kambek, Silver Uibo, Urmet Raav

25.09 kell 19.00
Kullamaa kultuurimaja

Pilet broneerides info@salmeteater.ee 8 eurot ja kohapeal 10 eurot

RÕUDE KÜLAMAJAS

25.09.2021 11:00–16:00

KÜLAMAJA – TELGEDEL KUDUMINE, MAJATUURID
KOHVIK – LIHTNE KODUNE KÖÖK
RÕUDE MUUSEUM – GIIDITUURID, PUHVET, VANAVARA
HOOVIMÜÜK
MARTNA AVATUD NOORTEKESKUS – KOHVIK, TÖÖTUBA
OSAVALLA ESINDUS
ELAV MUUSIKA
11:00–12:30
KOOL – ROBOOTIKA TÖÖTOAD (2X45MINUTIT)
14:00–15:00
LASTEAD – ÕPITUBA MESILASKÄRJEST KÜÜNALDE VALMISTAMISEKS

MARTNA OSAVALLA
WWW.LAANENIGULA.EE

Maal elamise päev

25. septembril "Maale elama" päeva raames
Liivi küla endises koolimajas

LUHIDOKUMENTAALFILM

"HINGELE"

Film räägib loo
Mõrdu küla perekonnast,
kus igapäevaste tegevuste
ja toimetuste kaudu,
annab ema tütrele edasi
perepärandit.

Seansid toimuvad 25 septembril
kl 13:00 ja kl 16:00
Lääne-Nigula vallas,
Liivi küla endises koolimajas
Pilet 2€

Üks seanss kestab 20min.

Režissöör Katariina Aule
Produtsent Merili Laur
Operaator Tanel Topaasia
Montaažirežissöör Annika Väljataga
Helirežissöör Hildegard Palits

18. septembril kell 19.00
Kullamaa Kultuurimajas

**BORIS
LEHTLAAN**

&

**ARE
JAAMA**

Laulud ja muusika, mis ei unune

Kontsert on tasuta

**III PALIVERE
SUUSARAJA
JOOKS**

TOIMUMISAEG
26.09.2021
Stardide algus: 11:00

TOIMUMISKOHT
Palivere Turismi- ja
Tervisespordikeskus

PÕHIDISTANTS: 10 KM
MOORED: 5 KM
LAPSED: 400M JA 1 KM

IGALE OSALEJALE SOE
KOHUTÄIS JA PARIMATELE
AUHINNAD

OODATUD ON KA
MATKAJAD JA
KEPİKÖNDIJAD (DISTANTS
5 VÕI 10 KMI)

FACEBOOK

PALIVERE SUUSARAJA
JOOKS

EELREGISTREERIMINE
JA INFO
jaanika.paalmaa@gmail.com

LIIVI KOOLI KIRBUKAS!

25 septembril, Maale elama päeva raames,
toimub Liivi koolimajas Kooli kirbukas,
kell 11:00-16:00.

Anna teada müügi soovist, helistades +372 5300 7081.
Eriti suur huvi on laste (talve)riiete vastu.

TULE MÜÜMA JA OSTMA!

56613584 55572621

**KOELA
TALUMUUSEUMI
SÜGISLAAT**

18.09.2021 algusega kl 11.00

- ✓ käsitöö
- ✓ aiasaadused
- ✓ hoidised
- ✓ vanavara

**Muusikat teeb
A-moll ja laadaliisi
lõbustab
kloun Ummi**

Keerleb loosiratas

24. SEPTEMBER
KELL 18:00
NOAROOTSI LOKAAL

**NOAROOTSI
KÜLADE
KOKKUSAAMINE
II**

KÜLALINE: ALAR SCHÖNBERG

REGISTREERIMINE:
NOAROOTSI.ARENDUS@GMAIL.COM
LISAINFO: +372 5154322

FB: NOAROOTSI ARENDUS MTÜ

METSAMESI
Kõigilud Noarootsi Metsadest

Sirmiku Talu, Elbiku küla/Ölbäck, 91202,
Lääne-Nigula vald, Lääne maakond.
Tel: +372 53 406 938

650g

Taebla eakate klubi
ootab sügishooajal juurde
uusi osavõtjaid

Olete oodatud naised-mehed, kellel
vanust 60–100.

Saame kokku **TAEBLA LASTEAIAS** meie
klubi ruumis kaks korda kuus
kell 13–15. Tule ja Sa ei kahetse! Täien-
davat infot võib küsida telefonil: Silvi
Koppelmaa – 5650 2260
Asta Kõlamets – 5395 0231

**Pakume tööd
Harjumaal Sauel,
C-kategooria autojuhile**

Hea, kui omad sõidu ja
töökogemust solo kalluriga.
Tööandja poolt on
organiseeritud vajadusel
ka majutus.

Info: kalsep@kalsep.ee,
5067491